

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Посл.бр. К-По₂ 7/2020

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОДРЖАНОГ ДАНА
03.06.2021. ГОДИНЕ

**ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА
СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА одржаног дана 03. јуна 2021. године**

Председник већа: 03.06.2021. година, 13 часова.

Председник већа отвара заседање у предмету Вишег суда у Београду - Одељење за ратне злочине К-По₂ бр.7/20, против оптуженог Плавањац Јоје због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ и оптуженог Наранчић Здравка због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 КЗ СРЈ у помагању, у вези члана 24 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва – Тужитељства Босне и Херцеговине, Посебно одељење за ратне злочине број Т20 0 КТР30006572 13 од 31.12.2013, године, потврђена дана 07.01.2014. године, а преузета и уређена оптужницом Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије КТО-4/17 од 26.12.2017. године.

Веће поступа у неизмењеном саставу.

Да ли има примедби на састав већа?

Примедби на састав већа није било.

Записник води записничар Јасминка Јовановић, у раду суда помаже судијски помоћник Јелена Петровић.

Констатује се да су на главни претрес приступили:

-заменик тужиоца за ратне злочине др Бруно Векарић,

-оптужени Јоја Плавањац,

-оптужени Здравко Наранчић.

Присутни браниоци оптужених:

-бранилац оптуженог Плавањац Јоје, адвокат Александар Ивковић,

-бранилац оптуженог Плавањац Јоје, адвокат Славиша Петковић, није ту,

-бранилац оптуженог Плавањац Јоје, адвокат Александар Лазаревић и адвокат Павле Гмитровић,

-бранилац оптуженог Наранчић Здравка, адвокат Јасминка Кузовић.

Немамо присутна лица у публици.

Констатује се да су испуњени процесни услови за одржавање главног претреса.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес **одржи**.

Наставља се главни претрес прекинут дана 21.04.2021. године.

Главни претрес је јаван.

Врши се аудио снимање тока главног претреса, а препис тонског снимка биће саставни део записника о главном претресу.

ИЗНОШЕЊЕ ЗАВРШЕНИХ РЕЧИ

Позивам заменика тужиоца за ратне злочине др Бруна Векарића да изнесе своју завршну реч.

Заменик тужиоца за ратне злочине: Заменик тужиоца за ратне злочине Бруно Векарић.

Поштовани суде, поштоване колеге, Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије остаје при оптужници КТО бој 4/2017 која је преузета из Тужилаштва-Тужитељства БиХ, Посебног одјела за ратне злочине и уређена према законима Републике Србије, против Јоје Плавањца и Здравка Наранџића за кривично дело из члана 142. став 1 у вези са чланом 24 КЗ СРЈ. Ово кривично дело врши онај ко кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба нареди или изврши неку од алтернативно одређених радњи извршења кривичног дела које су таксативно наведене у овом законском члану.

Конкретно, Тужилаштво терети Јоју Плавањца и Здравка Наранџића за убиство 11 цивилних лица и помагање у убиству чиме су извршили ратни злочин против цивилног становништва .

Поштовани суде, није спорно да је извршење овога кривичног дела са аспекта домаћег, међународног уговорног права, међународног обичајног права и општих принципа међународног кривичног права, представљало кривично дело у време његовог извршења, те самим тим повлачи кривичну одговорност за учињење истог.

Сматрам да је Тужилаштво ван разумне сумње доказало испуњеност заједничких битних елемената кривичног дела ратног злочина, а Апелациони суд није имао примедбе на ове околности, те је постојање оружаног сукоба током суђења се показала као неспорна чињеница и задовољење битног елемента кривичног дела ратног злочина. Оружани сукоб на територији БиХ трајао је и у време извршења кривичног дела које се оптуженом ставља на терет, у августу 1992. године, а одвијао се између оружаних формација на страни бошњачког, српског и хрватског народа који су живели на територији БиХ.

Такав оружани сукоб био је довољног интензитета и представљао је по свом карактеру немеђународни/унутрашњи оружани сукоб на који су примењиве одредбе Женевске конвенције о заштити грађанских лица за време рата од 12.08.1949. године и одредбе Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународних сукоба које су ратификоване Одлуком Народне Скупштине ФНРЈ број 24/50. Из тог разлога ове уговоре Тужилаштво је навело као основ своје оптужнице односно као основе кршења правила међународног права.

Постојање оружаног сукоба на подручју БиХ, укључујући и подручје општине на којој је почињено кривично дело, доказано је не само утврђеним чињеницама, већ и пресудама Међународног кривичног суда за бившу Југославију, исказима саслушаних сведока, па и исказом окривљених.

Тешко кршење међународног хуманитарног права:

Оптужница се у овом предмету заснива на члану 142. КЗ СРЈ у вези са чланом 24. КЗ СРЈ и заједничким чланом 3. Женевских конвенција, који одражава темељне хуманитарне принципе на којима су засноване Женевске конвенције у целини. Заједнички члан 3. је део међународног обичајног права, и сва дела набројана на том месту представљају озбиљна кршења међународног хуманитарног права, која повлаче индивидуалну кривичну одговорност починиоца. Ове чињенице препознаје не само теорија, него и пракса изражена кроз пресуде Међународног суда за бившу Југославију. Наводим неке од њих: Пресуда Претресног већа у предмету Блашкић, параграф 176. Одлука о надлежности у предмету Тадић, параграф 89., Одлука Жалбеног већа у предмету Тадић, по интерлокуторној жалби одбране на надлежност суда (1995), параграф 70. Пресуда Жалбеног већа у предмету Челебићи, пара.143.и параграф 167.

У погледу кривичног дела ратни злочин над цивилним становништвом неспорно је да је забрана ратног злочина такође део обичајног међународног права и то како у међународном тако и у немеђународном оружаном сукобу. Ово се види како из студије Међународног комитета црвеног крста (МКЦК), конкретно правила 93 Студије о обичајном међународном хуманитарном праву објављеној од стране Међународног комитета Црвеног крста 2005. године, тако и из судске праксе националних судова и Међународних Трибунала. Сматрамо да извршење конкретног кривичног дела недвосмислено представља озбиљно-тешко кршење међународног права и тако испуњава и тај битан елемент кривичног дела ратног злочина.

Веза између кривичног дела и оружаног сукоба односно да је дело извршено у контексту оружаног сукоба

Указујем нарочито на праксу Међународног кривичног суда за бившу Југославију према којој, „Да би се показао нексус између кривичног дела и оружаног сукоба, није потребно доказивати да је на подручју на ком су се десили злочини из оптужнице било стварних борбених дејстава. Довољно је да су злочини за које се оптужени терети били тесно повезани са непријатељствима која су се догађала на другим деловима територије под контролом страна у оружаном сукобу.“

То такође можемо видети кроз одлуке Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију у следећим предметима:

Одлука Жалбеног већа у предмету Тадић, по интерлокуторној жалби одбране на надлежност суда (1995), параграф 70;

Пресуда Претресног већа у предмету Челебићи, параграф 193-195;

Пресуда Претресног већа у предмету Налетилић и Мартиновић, параграф 177.

У конкретном случају, управо је постојање оружаног сукоба на овом подручју омогућило оптуженом Јоји Плаваћу и Наранчић Здравку да носе униформу и оружје, да се слободно крећу на територији под контролом војске којој припадају и да најзад изврше насиље над припадницом оног народа који се у таквим околностима налазио у ситуацији потпуне безизлазности и беспомоћности, који у тренутку извршења кривичног дела ничим нису представљали опасност по њих или њима ближе.

Наведене околности су окривљени искористили како би извршили кривично дело ратног злочина и због тога је испуњен битан елемент овог дела да је оно извршено у контексту оружаног сукоба.

Истовремено, указујем да је окривљени Јоја Плаваћ припадао снагама Војске Републике Српске, био је припадник 11. крупске лаке пешадијске бригаде, резервни каетан 1 класе који је пре тога био професионално ангажован у територијалној одбрани као оперативац, по његовом казивању, изјавама сведока и документацији из војне евиденције која нам је доступна у списима. Окривљени Наранчић Здравко, је према расположивој документацији и његовој изјави био припадник чете Војне полиције 11. Крупске лаке пешадијске бригаде. Из ових чињеница може се извести неспоран закључак да су осумњичени били припадници Војске Републике Српске и почетком августа месеца 1992. године, дакле у критичном периоду. Ове наводе су и сами окривљени потврдили у изношењу своје одбране.

Статус жртве-особа која нема активну улогу у непријателствима према заједничком члану 3. Женевске конвенције

Тужилаштво сматра да се у овом случају ради о кривичном делу ратни злочин над цивилним становништвом. То је у првостепеној пресуди потпуно и прецизно утврдило ово веће, а Апелациони суд није имао примедбе на те околности. Енциклопедијска дефиниција цивила је веома широка и под њима се подразумевају сва лица која не припадају оружаном снагама било које стране.

Чланом 3. став 1. тачка а) IV. Женевске конвенције о заштити цивилних особа за време рата од 12.августа 1949.године, прописано је да су цивили лица која не учествују непосредно у непријатељствима, подразумевајући ту и припаднике оружаних снага који су положили оружје, као и лица онеспособљена за борбу услед болести, рањавања, лишења слободе или било ког другог разлога. Међународна судска пракса, тачније Међународни кривични трибунал за бившу Југославију у предмету Међународни кривични трибунал за бившу Југославију против Тихомира Блашкића и других из 2000.године, дефинише цивиле као сва лица која не припадају или више не припадају нечијим оружаном снагама. У том циљу забрањени су и убудуће се забрањују у свако доба и на сваком месту према горе наведеним особама следећи поступци: повреде које су нанешене животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убистава, осакаћења, свирепости и мучења, повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци, Да би нека лица били ратни заробљеници, Женевска конвенција изричито прописује услове који у конкретном случају, нису испуњени. Дакле, 11 жртава из школе „Петар Кочић“ .нису били припадници једне оружане стране, нити милиције, нити добровољачке јединице која улази у састав оружаних снага, нису били припадници осталих милиција, добровољачких јединица подразумевајући ту организовани покрет отпора, а то се неспорно може закључити из следећих показатеља које захтева Женевска конвенција: нису имали команданта,

ниједно лице није било на челу групе, нити је било одговорно за своје потчињене, нису имали никакве ознаке нити униформе које се могу препознати на растојању, нису отворено носили оружје у свакодневном животу, а оружје које су носили приликом хапшења било је неуједначено, нису вршили никаква дејства, нити су се стога могли придржавати ратних закона и обичаја, нису били припадници оружаних снага који изјављују да припадају једној Влади или власти, нису били лица која прате оружане снаге нити су се непосредно налазили у њиховом саставу, нису били чланови посада авионских или морнаричких снага стране у сукобу, нису били становништво неокупиране већ територије која је била под контролом друге стране у оружаном сукобу. Дакле, нису могли бити диверзантска група, како је навео један од сведока одбране, Вигњевић.

Конечно, од посебног значаја за став Тужилаштва је одредба Женевске конвенције у члану 4. која прописује да сва лица која падну под власт непријатеља па до њиховог коначног ослобађања и репатријације уживају жаштиту конвенције. Према тој Конвенцији, ако постоји сумња да ли је реч о лицима која су извршила неки ратни чин, што овде није случај, њихов статус треба да утврди надлежни суд. Првостепени суд је прецизно у првој пресуди потврдио ове чињенице и Апелациони суд на то није имао примедбе. Тријажа је неопходна како би се према овим лицима ускладио третман предвиђен Женевском конвенцијом а ова тријажа у овом конкретном случају није урађена. Нису направљени спискови наводних ратних заробљеника, нису опредељени ни официри пошто их није ни било и није извршен попис оружја, већ о томе само имамо неуверљиве исказе неких сведока одбране. Утврђено је да над овим лицима није извршена тријажа предвиђена Женевском конвенцијом и није примењен принцип дистинкције као један од кључних принципа који третира материју статуса жртава по Женевској конвенцији.

Такозвана група ЈОКС је према изјавама сведока била неформална група младих људи од 18 до 23 године. Скраћеница њиховог пуног назива „Јебо оног ко вас саставио“, можда најбоље говори о озбиљности и опасности ове групе. То су били пријатељи, рођаци који су покушали да пређу на територију где се осећају безбедно. Двојица сведока су их назвали „панкерима“, а панкери нису војна формација већ припадници музичког тренда тог времена. Посебно истичем изјаву сведока Гојка Кличковића који наводи да је 10 од 11 жртава лично познавао, да су то били честити људи и да никакве проблеме нису правили, дакле никакве проблеме нису правили. Гојко Кличковић је као Председник ратног председништва и председник одбора СО Босанска Крупа, то је свакако добро знао. У случају такозване групе ЈОКС очигледно се ради о лицима која су прелазили из окупиране на неокупирану територију, односно прелазили су са простора у коме се осећају несигурним у простор у коме би се по њима осећали безбедно. Они нису били униформисани, нису имали формацијско наоружање, нису имали надређеног, команду, организацију, нису имали задатак и циљ.

Из налаза форензичара и слика гардеробе жртава, посмртних остатака из јаме „Звечарка“, из списка предмета, нисам успео да препознам ниједну маскирну униформу, како су то неки сведоци одбране наводили, ниједне маскирне панталоне, а чак и да их је било маскрине панталоне су и данас део модног тренда и могу се видети у сваком граду.

Документи који су изведени као доказ, посебно подаци из војне евиденције, у којима се наводи да су двојица од њих, браћа [REDACTED], број војне евиденције ВЈ 70/12 нестала на задатку, [REDACTED] такође нестало као припадник Војске Југославије 70/12, показују да су они и исходовани да би се остварило неко лично право од стране њихових породица, јер они ратни распоред дефинитивно нису ни имали, нису задатак ни циљ, нити су извршили било какав чин. Ове тврдње Тужилаштва потврђује и сведок [REDACTED]

Уосталом, начин на који је извршено ово кривично дело, амбијент и место извршења, јасно показује да се није радило ни о каквој „погибији на задатку“, не постоји доказ о било каквом циљу или задатку ове групе нити [REDACTED]. Ови људи су стрељани у затвору, без претходне тријаже и суђења.

У овом случају инсистирање одбране на њиховом статусу, на чињеници њиховог хапшења, нема никакве везе са бруталним догађајем који је у школи „Петар Кочић“ који је проузроковао Јоја Плаваћац а у томе му је помогао Здравко Наранџић. Извршено убиство нема везе са евентуалном одлуком Плаваћаца да погуби ратне заробљенике већ са његовом преком нарави, жељом за осветом коју није могао остварити за убиство његове мајке пошто није пронашао починиоца њеног убиства. Уосталом, да ли је неко судио овим такозваним ратним заробљеницима и осудио их на смрт? Није. Да ли је Јоја Плаваћац уз помоћ Здравка Наранџића узео правду и судбину 11 људи у своје руке. По нашем уверењу - јесте. Да ли је ико непосредно после тога одговарао, да ли је спроведен било какав судски поступак да се ово разјасни? Није. Зашто Наранџић као војни полицајац није пријавио овај догађај, дао изјаву и сведочио како се све то одиграло у августу 1992. године у школи „Петар Кочић“? уосталом, зашто је одбрана инсистирала на статусу жртва када је окривљени Плаваћац Јоја негирао дело.

Анализа доказа - радње извршења

Окривљени Наранџић Здравко, као припадник чете Војне полиције 11. Крупске лаке пешадијске бригаде, за време док је обављао дужност стражара у основном војном затвору у просторијама Основне школе „Петар Кочић“ у Босанској Крупи, у којој су држани затворени цивили бошњачке националности са подручја општина Босанска Крупа, Сански Мост и Бихаћ, мада је био дужан као стражар да заштити затворене цивиле и онемогући улазак у затворске просторије непозваним лицима, то није учинио већ је омогућио да у просторије затвора уђе наоружан аутоматском пушком окривљени Плаваћац Јоја, припадник Војске Републике Српске, тако што је кључем који му је био поверен као стражару, откључао улазна врата школе, при чему је окривљени Плаваћац прво у затвору тражио притвореног [REDACTED] који је претходних дана лишио живота његову мајку [REDACTED], па како је [REDACTED] већ био одведен у притвор у Бања Луку, окривљени Наранџић Здравко откључава и отвара врата просторије у којој су држани затворени цивили бошњачке националности, које су звани група „Јокс“, мада је био свестан да ће окривљени Плаваћац Јоја према овим цивилима извршити насиље укључујући и убиства, што је окривљени Плаваћац и учинио, тако што је одмах по отварању просторије пуцањем из аутоматске пушке у затворене цивиле лишио живота 10 лица, и то: [REDACTED]

[REDACTED] на који начин је окривљени Наранџић

свесно омогућио и помогао окривљеном Плавањцу да убије ове цивиле, да би затим окривљени Наранцић Здравко и окривљени Плавањац Јоја заједно отишли до друге просторије затвора у којој су такође држани затворени цивили бошњачке националности, па је поново окривљени Наранцић откључао и отворио врата ове просторије и гласно затражио да из исте изађе лице по имену ██████████, па када је ово лице изашло окривљени Плавањац га је одвео у физкултурну салу школе, питајући га најпре зашто је заустављао његовог стрица ██████████, а затим га пуцањем из аутоматске пушке лишио живота, на који начин је окривљени Наранцић окривљеном Плавањцу свесно омогућио и помогао у извршењу убиства и ██████████, да би на крају окривљени Наранцић, окривљеном Плавањцу омогућио да несметано изађе из затвора и просторија школе „Петар Кочић“, потом да тела убијених цивила у вечерњим часовима тога дана буду одвезена из просторија школе, чија тела су током 2006. године пронађена и ексхумирана из природне јаме зване „Звечарка“ на подручју Лушци Паланке, општина Сански Мост,

Убијено је 11 људи, одузето је 11 живота. И суштинско питање, ██████████, нико нити помиње нити га се сећа, ако је овај други, како окривљени наводе, наводно починио тај злочин. У погледу Наранцићеве одговорности, навешћу само неколико кључних обавеза војне полиције које су важиле у време извршења кривичног дела а важе и данас и које можемо наћи у опису послова војне полиције су: сузбијање криминалитета, контрола и одржавање војног реда и дисциплине, обезбеђење најзначајнијих војних објеката, одређених лица, докумената и наоружања. Да ли је и једну од ових обавеза извршио Здравко Наранцић или их је управо прекршио помагањем Јоји Плавањцу да неовлашћен уђе и почини злочин оваквих размера...

Осврнуо бих се на доказе који су изведени током главног претреса а који су у вези са радњама извршења окривљених:

Како је раније наведено у време извршења кривичног дела на територији БиХ као и на територији Босанска Крупа постојао је оружани сукоб, што произилази из Одлуке Предсједништва Републике БиХ о проглашењу ратне опасности, „Службено лист Републике БиХ“ број 1 од 09.04.1992. године као и Одлуке Предсједништва Републике БиХ о проглашењу ратног стања на територији БиХ донета 20.06.1992. године а које је трајало све до 22.12.1995 године када је Предсједништво БиХ донело Одлуку од укидању ратног стања.

Окривљени Јоја Плавањац и Здравко Наранцић у време извршења кривичног дела били су припадници 11.крупске лаке пешадијске бригаде што се утврђује из дописа - Извештаја Министарства за питања бораца Републике Српске, исказа саслушаних сведока и исказа окривљених. Поред места, времена и начина извршења кривичног дела, неспорно је да су убијена лица, њих 11, били цивили бошњачке националности, који су претходно држани затворени у Основној школи „Петар Кочић“ чије су обезбеђење вршили припадници војне полиције 11.крупске лаке пешадијске бригаде.

Да је инкриминисана радња окривљеног Плавањац Јоје, у чему му је помогао Наранцић Здравко, имала за последицу лишење живота 11 цивила мушког пола који су претходно држани затворени у Основној школи „Петар Кочић“, поименично наведених у диспозитиву оптужнице, произилази из материјалних доказа, докумената који су сачињени у поступку проналаска и ексхумације посмртних остатака у јами „Звечарка“

од стране Комисије за тражење несталих и заробљених лица Републике Српске као и из докумената које је сачинио експертски тим вештака на челу са доктором Жељком Караном у поступку судско-медицинске обраде посмртних остатака, ДНК анализе IСМР, те коначне идентификације и предаје посмртних остатака члановима породице.

Да су кривично дело из диспозитива оптужнице извршили окривљени Јоја Плавањац као непосредни извршилац и Здравко Наранџић на дужности стражара у наведеном затвору као помагач, произилази из доказа који су прикупљени из истраге и током главног претреса.

О организацији и функционисању затвора у основној школи „Петар Кочић“ где су претходно били затворени убијени цивили, сведочио је [REDACTED] пред надлежним органима БиХ, који је при том остао у свему при свом исказу и овде пред овим судом на главном претресу, у то време командир једног од водова Војне полиције. Сведок је изјавио да се затвор налазио у просторијама физкултурне сале, да су стражари имали једну просторију у близини сале и да је њихов основни задатак био да чувају затворена лица од бекства, али исто тако и да неко неовлашћено не би ушао међу затворенике и исте злостављао. Сведок има посредна сазнања да је Јоја Плавањац дошао у школу да тражи лице које је убило његову мајку, а како га није пронашао у школи, побио је неке од затворених цивила. Пред надлежним органима БиХ навео је да када се о томе причало касније, није се спомињало ничије друго име које би се доводило у везу са тим убиствима изузев имена Јоје Палавањаца. На главном претресу пред Већем за ратне злочине Вишег суда у Београду, навео је да је чуо касније да је наводно тамо био и отац Јоје Плавањаца, покојни [REDACTED]. На питање председнице већа да ли остаје при изјави коју је дао пред надлежним органима БиХ, рекао је да остаје, а на питање зашто онда то није изјавио и тамо, одговорио је са „не знам“.

У односу на улогу и задатке осумњиченог Здравка Наранџића који је у време извршења кривичног дела био на дужности стражара, сведок је изјавио да је била обавеза да се закључавају врата од зграде која је служила као затвор. Била су двоја врата која су се закључавала а осим њих закључавана су и врата где су били затвореници. Било је правило да нико неовлашћен не би могао ући унутра, ко год да дође наишао би на затворена врата, а након што би био легитимисан од стражара, у зависности да ли је овлашћен или не, био би или не би био пуштен унутра. Кључеве су имали само стражари и нико не би могао ући унутра док му се врата не би отворила.

Сведок [REDACTED] је остао при исказу који је дао надлежним органима у Бих, у то време је био припадник Војне полиције у саставу вода чији је командир био Грубиша Момир и изјавио је да су у просторији физкултурне сале и свлационице били затворени цивили бошњачке националности, али и Срби. Од својих колега полицајаца сазнао је да су се у време смене другог вода десила убиства у Основној школи «Петар Кочић». Тада није био на дужности али је чуо да је убиства починио Јоја Плавањац из разлога што је у затвору тражио убицу своје мајке, а пошто га није нашао, побио је затворене цивили. За та убиства помињало се само име Јоје Плавањаца и никог другог. Затворени цивили у школи, били су закључани и под надзором стражара док су боравили у просторијама где су били и закључани.

Сведок [REDACTED] описујући околности самог инкриминисаног догађаја, изјавио је да је била недеља вече у месецу августу 1992. године када је током ноћи у

затвор у Основној школи доведено једно лице које је убило мајку Јоје Плавањца, видео га је ујутро свезаног за радијатор, а по подне га већ није било у школи. Тог дана чуо је галаму и долазак возила пред школу, ударце ногом у врата школе и та галама се пренела поред њихове учионице до краја ходника где су били смештени припадници такозване групе «ЈОКС». Из те просторије чуо је јауке, тучњаву, ломљење и псовање муслиманске мајке, и то је трајало око 2 сата. После тога је чуо»Дај ми овамо [REDACTED] [REDACTED]». Потом су се отворила врата учионице и сведок је препознао свог комшију Јоју Плавањца како стоји зајапурен, црвен у лицу, имао је бркове, заврнутих рукава у војној униформи, док је врата држао стражар кога је познавао, Здравко Наранџић. [REDACTED] је изашао напоље, врата су се затворила, после чега је сведок стојећи у непосредној близини врата добро чуо добро му познат глас Јоје Плавањца који је питао [REDACTED]; «Ко је оставио мог стрица [REDACTED]»? Није чуо одговор али је одједном чуо пуцањ, па још један испалени метак и тупи пад на под, након чега се [REDACTED] више није вратио у учионицу. Чули су се кораци низ ходник а затим и пуцњеви, тачније појединачна пуцњава, најмање десет појединачних пуцњева. После десетак минута су се чула још четири појединачна пуцња. Касније су сазнали да су тим пуцњевима побијени момци из такозване групе «ЈОКС». Током вечери пред школу је дошао камион на који је нешто утоварано, чуо је да су ходником нешто вукли, а дан после видео је крв и рупе од метака по зидовима у просторији где су боравили припадници групе «ЈОКС».

Сведок [REDACTED] је лично познавао Јоју Плавањца. Био је у критично време заробљен у школи „Петар Кочић“ и изјавио је да је почетком јула у затвор доведено 10 младића који су смештени у задњу просторију, иза просторије где је он био затворен. Међу њима је препознао [REDACTED], док је за време боравка сазнао да су осталих 7 затвореника из Окреча-Санског Моста и да се презивају [REDACTED]. У првој половини августа 1992. године, негде пред вече, у затвор је дошао Јоја Плавањац, препознао га је по гласу и чуо је стражара Здравка Наранџића који га ословљава са „Јоја“.. Најпре је чуо рафалну пуцњаву и људске крике а после минут, два чуо је 2-3 појединачна пуцња а некако истовремено је чуо Наранџићев глас који виче: „Немој то радити, Јоја“, као и Јојине речи: „Не бојим се ни генерала ни суда“. После тога неко је покушао отворити врата просторије у којој је сведок био затворен, померала се квака на вратима и чуо је глас Наранџића који је рекао да је ту војна опрема и да ту нема ништа. Затим је чуо кораке који се удаљују, галаму у дну ходника где је просторија у којој су били затворени цивили из Подкалиња, а затим три пуцња из правца фискултурне сале. Кроз прозор је видео како се из школе одлазе Јоја Плавањац и још једно лице за које је касније сазнао да је био [REDACTED]. Те ноћи је чуо да се износе тела и чуо је звук камиона. Чуо је од других заробљеника да је Јоја извео [REDACTED] у фискултурну салу где је чуо још наводно три пуцња када је лишен живота [REDACTED]. Ни он као ни претходни сведок није видео Јојиног оца покојног [REDACTED].

Сведок [REDACTED] је изјавио да је око половине месеца јула 1992. године у затвор доведена група од десет момака који су стражари звали група „ЈОКС“, а били су смештени у последњој просторији на дну ходника, до просторије у којој је и он сам био затворен. Био је притворен са [REDACTED] који је лично познавао Јоју Плавањца и који је гледајући кроз отвор на зиду рекао „Откуд Јоја?“, који је носио аутоматско наоружање., заврнутих рукава на униформи. Био је висок, тамне косе, тамних бркова, средње грађе. По доласка до улазних врата затвора тражио је од стражара да их отвори, да би му Наранџић који је био на стражи врата и отворио. Јоја

је питао: „Где су?“, затим је чуо кораке низ ходник ка просторији где су били затворени момци из групе „ЈОКС“. Чуло се отварање врата, и питање „Шта сте, балије, четници, усташе?“. Чуо је одговор „;Муслимани“, а потом псовке и репетирање пушке, десет појединачних пуцњева. После пуцњева чула се препирка између Јоје и Наранџића који је питао Јоју: „Шта си учинио?. Чуо је поново кораке, позивање имена [REDACTED] или [REDACTED], а затим отварање врата на почетку ходника и речи „у дворану“. Недуго после чуо је још један пуцањ који је долазио из дворане. Чуо је Наранџића који је рекао, „Шта уради, Јоја““, као и посмртне ропце двојице цивила из групе „ЈОКС“, и потом и његове речи „Иди сада докрајчи“. Чуо је и долазак и глас [REDACTED] који је корио Наранџића, рекавши му „Шта си урадио, Наранџићу, зашто си му дозволио“. Чуо је још два хица. Не зна ко је докрајчио жртве, али се сећа да је Наранџић или неко трећи рекао Јоји да то уради, после чега је све утихнуло. Такође је приметио да је [REDACTED] рекао да одводе Јоју. Истог дана када је пао мрак пред школу је доведен камион а затим се чуло како неко вуче тела низ ходник и потом их товари у камион. Касније су приликом чишћења пронашли чауре и комад меса на месту где је [REDACTED] убијен. Не помиње оца Јоје Плавањца [REDACTED].

[REDACTED] је био заробљеник у школи «Петар Кочић», познаје обојицу окривљених. Изјавио је да су се на просторији где је осим њега био затворен и [REDACTED] отворила врата, и видео је да је кваку држао Наранџић Здравко, док је иза њега видео Јоју Плавањца како стоји у прашњавој маскирној униформи, заврнутих рукава, црвеног и знојног лица, носио је краће уредне бркове. Мисли да је имао «шкорпион». Тада је Наранџић позвао [REDACTED] да изађе напоље, затворио је врата и чули су се кораци који одлазе ка сали. Из сале је чуо Јојин глас «Одговори ми, ако ми не одговориш, убићу те», [REDACTED]: «Ја о томе не знам ништа», а затим и пуцањ. После тог пуцања чули су се кораци низ ходник а затим из правца просторије где су били затворени припадници групе «ЈОКС», чула се вика, галама. Чуо је глас Јоје Плавањца који каже: «Устајте на ноге и уза зид», а затим појединачну пуцњаву, није је бројао али претпоставља да је било десетак пуцњева. После се чуло јечање а затим и глас који говори: «Убиј овога, овај је још жив». Затим се чуо још један пуцањ. Чуло се ужурбано кретање кроз ходник. Када је касније стигла војна полиција која је одвела Јоју, спомињало се Јојино име, «Водите Јоју одатлен, поубијаће све људе». Сведок тврди да су лица докрајчена пре доласка војне полиције. Познавао је неке припаднике такозване групе «ЈОКС». Није видео Јојиног оца, [REDACTED]. Када су их после пар дана преместили у просторију у којој су убијени припадници групе «ЈОКС», по зидовима су се видели трагови од метака, отпали малтер, трагови крви и косе.

Сведок [REDACTED] познавао је Јоју Плавањца од раније. Изјавио је да је крајем јула или почетком августа у школу доведен [REDACTED] који је наводно убио мајку Јоје Плавањца и жену [REDACTED] болничара. Народног дана чуо је галаму из ходника, затим су се отворила врата просторије у којој је био, на вратима је стајао стражар Наранџић, а иза њега је био Јоја Плавањац кога је сведок препознао, видео га је последњи пут уочи исељења из Подкалиња. Плавањац је био у маскирној униформи имао је аутоматску пушку са преклопним кундаком, гледао је по просторији и показао руком на [REDACTED] рекавши му „ти изађи“. [REDACTED] је изашао а Наранџић је одмах затворио врата. Потом се чуо разговор из сале где се сећа: „Ко си ти да устављаш мог стрица, штп со га устављао?“, а после тога пуцањ из аутоматске пушке. Затим се чуо звук чизама кроз ходник, а чим је престала шкрипа, пуцњеви, око петнаестак, из просторије где је била група „ЈОКС“. Из те просторије су се чули јауци и сведок је чуо да је неко рекао „иди и докрајчи их“, а затим још три-четири пуцања. Све се утишало до

навече када се пред школом чуо звук камиона , затим да се нешто вуче низ ходник, а потом поново звук камиона. Сутрадан је сведок пребачен у просторију где је била група „ЈОКС“ пре него што је убијена, и видео је комадиће меса, кости, крви, рупе од метака у зиду и велики број мува. Није видео Јојиног оца [REDACTED].

[REDACTED] који је уједно и кум Јојин у време инкриминисаног догађаја био је начелник Штаба 11 Крупске бригаде и потврдио је да га је у лето, у месецу августу командант бригаде [REDACTED] и да је код њега у згради Музеја затекао Плавањац Јоју, те да му је [REDACTED] саопштио «догодило се нешто у затвору са чим је Јоја повезан». Јоја Плавањац је одбио са њим да прича о томе без [REDACTED] присуства. Јоја је био видно потресен, а током разговора ни он ни командант [REDACTED] нису поњали Јојиног оца [REDACTED]. Помињао је [REDACTED]. Много година касније чуо је од људи из Крупе да је Јоја учествовао у убиствима у наведеној школи «Петар Кочић». Јоја му никада није негирао злочин, никада му о њему није причао, иако су кумови. Потврдио да је Јоја дужио аутоматску пушку. Потврдио да ни затвор ни војна полиција немају везе са Јојом Плавањцем и да је Наранчић Здравко цитирам « погрешно сматрао да му је Јоја надређени». Истовремено је описао је Јојину нарав као пргаву, «може напрасно да доноси одлуке, знао је бити агресиван». Због такве његове нарави, закључујем, из страха да јој Јоја Плавањац нешто не учини, евакуисана је цела [REDACTED] фамилија са места у коме је живела, а Јоја је одведен из Јасенице.

Сведок [REDACTED] је био заробљеник у школи у августу 1992. године . Видео је младе људе које су звали «Јоксовци», имали су мајице са ознаком «ЈОКС». Тај дан Наранчић им је доносио храну. чуо је галаму псовке јауке и пуцњеве из просторија у којој су се налазили припадници групе «ЈОКС». Чуо је из те просторије позиве у помоћ и повик «дајте доктора». Потом је чуо још два пуцња, а касније кад се смрачило да вуку нешто кроз ходник, да товаре то у камион, а затим је чуо прскање воде у ходнику.

Сведок [REDACTED] потврђује да је био затворен у школи „Петар Кочић“ у августу 1992. године и наводи са ким је био затворен, чиме потврђује веродостојност изјава сведока које су пред овим већем дали [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] покојни [REDACTED] а који су заједно са њим били у затвору. Чуо је Јоју који је дошао у школу, а знао је да је Јоја јер је чуо «Јоја шта уради, да сам знао не бих дошао са тобом...», Чуо је испитивање, галаму и на крају више пуцања, а затим још један пуцањ из спортске сале. Чуо је јауке два гласа како дозивају доктора. Чуо је и «сад ћу вам ја дати спас»... и потом пуцње, два - три. Чистио је од крви просторију у којој су били припадници групе «ЈОКС» и спортску салу, у којој је видео крв и рупу од метака у висини човека.

Сведок [REDACTED] није био заробљеник, али је чуо од припадника људи православне вероисповести из Српске Јасенице и од Муслимана који су били затворени у школи „Петар Кочић“ да је затворенике лишио живота Јоја Плавањац а нико није спомињао његовог оца [REDACTED].

Сведок [REDACTED] био заробљеник у школи. Чуо је да неко тражи да изађе један затвореник из просторије у којој се налазио. Отворила су се врата, чуо се пуцањ два, а потом је чуо више појединачних пуцњева. Чуо је «Ниси то требао учинити». «Јесам, шта ми могу узети чинове.» Видео је да вуку тела у возило марке Ландровер. Чуо је од [REDACTED] да их је убио капетан 1 класе из Дубовика. Јоја Плавањац је био капетан 1. класе у резерви. Рођен је у Дубовику.

Сведок потврђује присуство [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]. Занимљиво је да је сведок чуо да је [REDACTED] болничар помогао неком [REDACTED], комшији. Касније чуо да му је жена убијена и да је у школу доведен човек који ју је убио. Описује школу „Петар Кочић“ и како у њу доводе њих осморицу које је навео именом, чиме је и потврдио да су нека од ових лица која су сведочила пред овим Већем или чије су изјаве читане, управо и били присутни у време извршења кривичног дела на месту извршења. Рекао је да је дошао непознати човек, чуо је рафалну пуцњаву и убрзо затим неколико појединачних пуцњева. Онда се отворила врата просторије у којој се налазио и неко је позвао [REDACTED] а када је овај изведен, чуо је „Сећаш ли се да сте ти и твој брат зауставили мог стрица“. Потом је чуо пуцањ и „Шта си учинио“. [REDACTED] се није вратио. Потом чуо да нешто вуку кроз ходник. Премештен у просторију где су раније били „Јоксовци“, затекао је трагове злочина, масу за коју мисли да је био мозак, крв. Сећа се да је касније чуо причу да је то учинио Јоја Плавањац.

Сведок [REDACTED] навео је имена лица која су покушала да пређу на територију под контролом Бошњака, која се подударају са именима лица која су убијена у основној школи и која су заробљена а са називом група „ЈОКС“. Описао је само хапшење и навео да није било пуцњаве, осим што је чуо да је [REDACTED] повређен. Није помињао Јојиног оца [REDACTED].

Сведок [REDACTED] је био председник Ратног председништва и председник Одбора СО Крупа. Чуо је да је злочин у школи «Петар Кочић» извршио Јоја Плавањац Здравко Наранџић му је отворио. Знао је [REDACTED] као доброг човека који је био пријатељ са [REDACTED], и био љут на сина Јоју што га је убио. [REDACTED] је радио кућу покојног [REDACTED]. [REDACTED] је познавао готово све жртве десеторицу од њих 11, све [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], и описао их је као честите људе који нису правили никакве проблеме.

Сведок [REDACTED] је у критично време био војни полицајац. Видео је да је доведена нека група у школу «Петар Кочић», за коју мисли да је била диверзантска јединица, имали су оружје. Чуо је кафанске приче да их је убио Јојин отац, касније, али се не сећа од кога их је чуо. Описао је да би стражар приликом уласка неовлашћених лица о таквом догађају морао да обавести надређеног у Крупи, да би надређени морао да да одобрење да таква лица могу да уђу у затвор у школи «Петар Кочић».

Сведок [REDACTED] војни полицајац учествовао је у хапшењу припадника тзв групе «ЈОКС». Каже да је било «мало» пуцњаве, али да нико није повређен док је за убиства сазнао тек када је подигнута оптужница. Чуо је за [REDACTED] да је био у школи «Петар Кочић», али се не сећа ко му је од Срба то причао.

Сведок [REDACTED] је потпуно разјаснило начин пријављивања, уписивања и објављивања датума смрти а у контексту неусаглашених датума у изводу из матичне књиге умрлих или судским решењима о проглашењу лица за умрле, и датума извршења овог кривичног дела из оптужнице. У односу на те околности као и на начин на који се сачињавају изводи из матичне књиге умрлих за лица која су живот изгубила у ратним дејствима или се воде као нестала лица, као и с обзиром на то да ли долази до извесних одступања у уношењу података, на основу чега се утврђује одређени датум смрти, као и у вези одређених исправки које се накнадно уносе, изјавио је да поседује

записнике о идентификацији укупно једанаест особа које су ексхумиране из јаме „Звечарка“, у засеоку Стјепановићи у општини Сански Мост. [REDACTED]

[REDACTED] За дванаесту жртву, никада до данас није стигао позитиван ДНК налаз и ту је ДНК узорак изолован, али нема подударња са крвљу било кога од живих сродника који су дали крв у сврху ДНК анализе. Дакле, једанаест жртава је прелиминарно идентификовано путем ДНК анализе, а затим су на основу прелиминарне идентификације и препознавања антрополошких одлика жртава, (евентуално делића гардеробе која је пронађена код жртава), сви они идентификовани од стране поступајућег тужиоца, односно криминалистичког техничара, криминалистичког инспектора, вештака судске медицине.

До неслагања у погледу времена смрти које се наводи у изводима из матичних књига умрлих и времена означеног у оптужници дошло је због тога што је законом који је преузет из бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије било предвиђено да се, када су у питању нестала лица, посебно лица која су нестала у ратним околностима, чињеница смрти може утврђивати и административним путем, без проналаска тела жртава, обзиром да се према том закону у року од годину дана након престанка непријатељстава, нестало лице може сматрати умрлим, односно може се доказивати у ванпарничном судском поступку да је то лице мртво. Тако је највероватније дошло до тога, да је смрт неких од лица из оптужнице, евидентирана можда још и у 1996. години. То се врши у оним ситуацијама када породице треба да разреше одређене наследно-правне или породичне односе, па им је потребно да се установи чињеница смрти. Тада иду на административни поступак утврђивања смрти. Ванпарнични суд је у позицији да уколико може утврдити прецизан датум смрти, тај датум наведе у решењу, а онде где то није могуће, уноси се неки датум, и претпостављена година смрти. У Босни и Херцеговини је издато, што му је познато из ранијих сведочења пред Хашким трибуналом, на стотине, на хиљаде решења о утврђивању чињенице смрти, односно о уписивању те чињенице у матичне књиге умрлих, управо на основу таквих решења ванпарничних судова. То се углавном дешавало у време када посмртни остаци жртава још увек нису били пронађени, нису били идентификовани поузданим ДНК методама.

Подаци из решења ванпарничних судова нису поуздани за утврђивање времена и места смрти, већ само за утврђивање саме чињенице смрти. То су административни подаци, да би се на административан начин извршио упис у матичне књиге умрлих, у оним ситуацијама када је породица за то заинтересована, због наследно-правних, брачних и породичних односа.

Вештаци – доктор Жељко Каран наводи да је у јами „Звечарка“ пронађено 12 особа међу којима су и жртве из оптужбе. Описао је и начин на који су они лишени живота. Велики број дистрибуција и локализација повреда коштаног система са великим степеном ситурности указују на поготке пројектилама испалимим из ручног вареног оружја при чему су се особе нашле на снопу рафалне паљбе.

Наводи да је потврђен је идентитет жртава ДНК методом, поређењем ДНК посмртних остатака са ДНК родбине. Неспорно да се ради о дванаест особа, скелети одрасле особе мушког пола млађе животне доби међу којима су управо све жртве наведене у оптужби.

Милан Марић, форензичар је потврдио оно што је навео др Каран, нагласивши да је злочин учињен аутоматским оружјем, највероватније калибром 7,62мм.

Сведоци-оштећени

██████████, брат покојног ██████████ је чуо да је све жртве побио Јоја Плавањац, а да је Наранчић отворио врата, од ██████████, ██████████, ██████████, ██████████. Сви они потврђују исту причу.

██████████, кћер убијеног ██████████ наводи да јој је убијен отац метком у главу.

██████████, син убијеног ██████████ је чуо да је Јоја наређивао и поубијао.

██████████ Макић сестра убијеног Калтак Расима чула је од мајке да их је побио Јоја Плавањац а да је саучесник био Наранчић

██████████, убијен јој син ██████████ чула је да их је побио Јоја Плавањац од ██████████ из Крупе, који је умро. Био је присутан у школи у време извршења кривичног дела и то јој је ракао.

Сведоци у поновљеном поступку након интервенције Аиелационог суда су била лица блиска окривљенима. Готово сви су били након извршења кривичног дела пре сведочења у контакту са њим. Заједнички именитељ

Анализа изјава

Присуство Јоје Плавањаца и Здравка Наранчића на месту и у време извршења кривичног дела која им се стављају на терет није спорно. Изјаве окр.Јоје Плавањаца и Здравка Наранчића, затим сведока који су их или чули или видели, у време и на месту извршења кривичног дела које им се ставља на терет, непобитно потврђују ову чињеницу. Није спорно да је Плавањац непосредно пре злочина који је извршио, ушао у основну школу „Петар Кочић“ наоружан аутоматским оружјем. Није спорно ни да му је Наранчић отворио врата иако то по правилима службе није смео да уради. То потврђују у својим изјавама сведоци ██████████ али и сведок одбране ██████████, који су описали поступак уласка лица у затвор. Наранчић се брани да је био сам, па није могао контактирати команду, али је онда донео погрешну одлуку и у намери да помогне Плавањцу, пушта неовлашћена лица у затвор, уместо да их у томе спречи.

Да је Јоја ушао у школу са аутоматским оружјем у време овог кривично-правног догађаја, потврђују и сам Наранчић, и сведок ██████████, који говори да је Јоја дужио аутоматско оружје. Заједнички именитељ њихових сведочења је у поновљеном поступку. ██████████ је био човек на месту, добар човек. ██████████,

Плавањчев друг из школе, инспектор за сузбијање криминалитета коме је у моменту наводног сазнања о убиству једанаест цивила у „Петар Кочић“ школи, коме је управо посао да овакве ствари пријави а одговорне приведе правди, он наводи неколико апсурдних ствари које ћу вам, поштовани суде, предочити:

На питање председника већа и заменика тужиоца како је знао за овај поступак, он је одговорио да је сазнао преко интернета, и то преко босанског портала „Нова.ба“, али да је знао само за овај поступак који се води у Београду, а не и за онај који се водио против Јоје Плавањца у БиХ. Интернет, на истом босанском порталу који је сведок навео, детаљно је писао о поступку у Босни, па није јасно како је сведок читао само онај део који се односи на суђење у Београду, а не и онај део за Босну и Херцеговину.

Какав је кредибилитет сведока, инспектора за сузбијање криминалитета у време када није постојала СОРЗ, који не пријави убиство 11 цивила нити предузме било шта у вези са тим догађајем? Инспектор МУП би морао знати за то да је непријављивање кривичног дела у коме је убијено једанаесторо људи такође кривично дело.

Какав је кредибилитет полицајца који каже да он није надлежан за убиство 11 цивила иако наводно зна име починиоца.

И коначно, зашто инспектор за сузбијање криминалитета ништа не предузима да помогне Јоји Плавањцу, поводом својих наводних сазнања, па не пријављује своја сазнања босанским органима који процесуирају Јоју Плавањца.

Поштовани суде, он је био у обавези да пријави ово кривично дело и своја сазнања, а пошто ништа од тога није учинио, очигледно је да није говорио истину и да је његов кредибилитет споран.

Сведок [REDACTED], сестра од тетке Јоје Плавањца - Начин на који јој наводно, покојни [REDACTED] саопштава да је убио једанаест лица, у колима у којима је возач, који наравно није ништа чуо. Радо се о убиству 11 цивила. [REDACTED] јој није рекао ни где је побио невинне људе, ни када ни како, али она зна да је Јоја невин и зна да се ради баш о догађају који се овде процесуира. Дакле, иако можда говори оно у шта верује, све се своди на претпоставке и закључивање саме сведокиње која наводно има само штуре информације о догађају, не зна где ни не зна када, али само зна ко убиство није учинио, односно да је Јоја невин. Није пријавила злочин надлежним органима. Није учинила ништа да помогне Јоји Плавањцу у Босни и Херцеговини, обзиром да би својим сазнањима могла дати нови оквир у поступку против окривљеног. Закључак је да је она пристрасна, инструирана и као таква некредибилан сведок.

Сведок [REDACTED] бивши комшија Јојин, који [REDACTED], после десетина година среће случајно на аутобуској станици, и баш тада после двадесетак година, малтене без поздрава, [REDACTED] се њему исповеда и прво што му говори у тих пар минута сусрета је „побио сам неке људе, учинио сам нешто лоше“. Наравно, то нико на станици на којој је гужва, није чуо, као ни исту причу коју сведок наводи да је наводно чуо од шурака, али наравно шурак није више жив да би могао то да потврди.

И коначно, највећи апсурд у овом сведочењу су његови наводи да је њега Јоја питао да ли ће да сведочи у његову корист, да је [REDACTED] то учинио, отвара питање како неко ко је невин, може претпоставити да ће бити окривљен уместо свог оца, па сведоку унапред предочава могући сценарио. То управо уверава Тужилаштво за ратне злочине у кривицу окривљеног Јоје Плавањца.

И опет, сведок није пријавио злочин надлежним органима, што је такође кривично дело, и наравно, није учинио ништа да сведочи у БиХ и тако помогне Јоји Плавањцу. Очигледно да је његово сведочење не кредибилно.

Сведок ██████████, снаја окр.Јоје Плавањца - у обиљу чудних сведочења и ово није другачије. ██████████ пије кафу и каже: „Открићу вам једну тајну“. И као сви други сведоци, није пријавила убиство једанаест људи надлежним органима, али није се јавила ни надлежним органима у БиХ да помогне Јоји Плавањцу.

Сведок ██████████, коме је Јоја Плавањац зет, чуо је од окривљеног Наранчић Здравка да је ██████████ побио те људе, а потом је рекао, „причало се да је ██████████ то учинио а и да је и Јоја“. Није отшао да сведочи пред органима БиХ када је започео поступак против Јоје Плавањца и Здравка Наранджића, да им помогне. Није пријавио дело надлежним органима у Србији. Не сећа се ни свог командира ██████████. Чуо се са Јојом Плавањцем пре суђења тако да је нама у Тужилаштву јасно о чему су разговарали.

Сведок ██████████, комшија. Још једно сведочење које је фасцинантно по свом апсурду. На сахрани у селу Горњи Петровићи тврди: „Његов брат и ██████████ су издвојени, покојник спуштен, затрпан тако, он, сведок прилази ██████████ и ██████████ баш тада његовом брату каже: „Побио сам их а нисам требо“. Када је побио, кога је побио, све се то своди на закључивање и претпоставке. Брат је наравно, мртав па не може ово да потврди. Није пријавио надлежним органима убиство. Није се јавио ни надлежним органима у БиХ да помогне Јоји Плавањцу.

Сведок ██████████, комшија Јојин рекао је по питању догађаја који нас занима: „ У том неком разговору, нису нешто гласно причали, отац сведока и ██████████ 2008. године, дакле девет година пошто је ██████████ умро, чуо је цитирам: Да је ██████████ направио то“. Самом формулацијом „то“, види се да је сведок припреман и инструктиран. Наравно, након што је бранилац реговао на његову крупну грешку и омашку од девет година, у жељи да докаже да је то лапсус, сведок даље потврђује да је тада била 98. година, али да је он имао 35 година. Међутим, његов датум рођења нам говори да је рођен 1966. године те да није могао имати тада 35 година већ неколико година мање. И наравно, као рефрен свих ових сведочења: Отац је преминуо па не може да потврди ово што је сведок изјавио. Наравно, није пријавио ово кривично дело надлежним органима Србије, али није пријавио ни надлежним органима БиХ да би помогао Јоји Плавањцу.

О присуству Јоје Плавањца и Здравка Наранчића на месту и у време извршења кривичног дела које му се ставља на терет није спорно. Изјаве окривљеног Јоје Плавањца и Здравка Наранчића, као и сведока који су чули или видели у време и на месту извршења кривичног дела које им се ставља на терет, непобитно потврђује ову чињеницу. Није спорно ни да је Плавањац непосредно пре злочина који је извршио, ушао у Основну школу „Петар Кочић“наоружан аутоматским оружјем. Није спорно ни да му је Наранчић отворио врата иако то по правилима службе није смео да уради. То потврђују у својим изјавама ██████████, а и сведок одбране Вињевић који су описали поступак уласка у затвор. Наранчић се брани да је био сам па није могао контактирати команду, али је онда донео погрешну одлуку и у намери да помогне Плавањцу, пушта неовлашћена лица у затвор уместо да их у томе спречи. Да је Јоја ушао у школу са аутоматским оружјем у време овог кривично-правног догађаја, потврђује и сам Наранчић и сведок ██████████, који говори да је Јоја дужио аутоматско оружје. Дакле, Јоја Плавањац наоружан аутоматском пушком и Наранчић Здравко као стражар затвора били су у критично време на месту извршења кривичног

дела које им се ставља на терет. Сведоци су прилично јасни у изношењу својих исказа, већина њих је била присутна у затвору у школи „Петар Кочић“ изјавили су да је Јоја Плавањац починио убиство такозване групе „Јокс“ и [REDACTED]. Они су имали различита запажања, неки су га видели, неки су га чули, неки су извели такве закључке из изјаве и разговора са људима који су Јоју Плавањаца познавали лично. Нико од сведока који су били ту присутни у школи, нису видели [REDACTED], осим Јоје и Наранчића, док ниједн од сведока који су наводно чули да је он био у критично време на критичном месту, није навео извор од кога је чуо, осим кума Јоје Плавањаца који је то наводно чуо од Јојине рођене сестре. Такође, многи који су стекли накнадно памћење па су се тек на овом претресу сетили о поступку пред органима БиХ то нису рекли, а при том су и остали при изјавама које су тамо дали, да су чули да је тамо био и [REDACTED], отац Јоје Плавањаца. Мислим на исказ сведока [REDACTED] који остаје при изјави да је чуо да је то учинио Јоја Плавањац, па се накнадно сетио да је касније чуо и да је тамо био отац [REDACTED]. На питање председнице већа, кога је чуо, од кога је то чуо, одговара, „сада не знам“. На питање председнице већа, „зашто то није рекао пред належним органима БиХ када је давао изјаву“ при којој је иначе остао на главном претресу, одговара такође са „не знам“. На питање да ли остаје при изјавама датим пред належним органима БиХ, сведок је одговорио да остаје.

Када упоредимо ове исказе сведока можемо закључити без икакве сумње да је ово кривично дело извршио Јоја Плавањац, да му је у његовом извршењу помогао Здравко Наранчић. Наранчић је помагао Јоји Плавању тако што уместо ца заштити затворенике, као стражар у основаном војном затвору у Основној школи „Петар Кочић“, пустио неовлашћено лице Јоју Плавањаца да уђе наоружан аутоматском пушком, откључао му врата школе, затим му отвара врата по потреби, откључава просторије које су евентуално биле закључане, свестан да ће према овим лицима Јоја Плавањац извршити насиље, укључујући и убиства и након првог догађаја који има смртну последицу, отвара и другу просторију и омогућава Плавању да изврши ово кривично дело. После извршења овог кривичног дела Наранчић се као војни полицајац дозвољава Плавањац Јоји да се несметано удаљи и помаже му даље тако што уклања тела са НН лицима. Такође није нигде касније, никада нигде касније Здравко Наранчић није пријавио овај злочин. [REDACTED] је потврдио да ни затвор ни војна полиција немају везе са Јојом, а да је Наранчић погрешно сматрао да му је Јоја надређени. Тиме је нестабилна одбрана Наранчића који тврди да је он са Јојом прегледао евиденцију заробљених лица, а о којој иначе нико ништа од овлашћених лица није знао. А да је [REDACTED] у то време убио једанаест лица у два маха.

Овим чињеницама у помагању Јоји Плавању неовлашћеним пуштањем у просторије школе говоре и сведоци [REDACTED], али и други посредно, о отварању врата просторија у којима су били заточени у затвору „Петар Кочић“ од стране Наранчића и Плавањац Јоје и потом извођења из ње [REDACTED], говоре сведоци [REDACTED]. Тужилаштво ван сваке сумње сматра да је у току главног претреса у целости доказано да је Јоја Плавањац а Здравко Наранчић му је помогао у томе, су особе које су силом, претњом извршили ово кривично дело. Њихов идентитет несумњиво је утврђен изјавама сведока, најмање девет сведока, међу којима су [REDACTED] који су били заробљени у Основној школи „Петар Кочић“ у критичном тренутку је видео или чуо Јоју Плавањаца и Здравка Наранчића, њихову међусобну комуникацију и комуникацију са жртвама, више пуцања из просторија где су били припадници групе „Јокс“ и претходну комуникацију Јоје са њима и пуцањ или више из фискуларне сале, где су Плавањац Јоја и Наранчић Здравко

извели ██████████ из просторије у којој је ██████████ био затворен, из чега недвосмислено проистиче да је Јоја Плавањац починилац овог кривичног дела. А да му је Наранчић у томе помагао, баш како је наведено у оптужби. Сведоци ██████████, а и сведоци оштећени ██████████, а и сведоци одбране ██████████ чули су посредно да је то учинио Плавањац Јоја, двојица наводе и од кога су чули, са изузетком ██████████ који се накнадно сетио да је тамо можда био и ██████████. Ту тврдњу није изнео пред органима БиХ иако је остао при изјави да је чуо да је злочин починио Јоја. Сведоци оптужбе који су познавали Јоју Плавањца и видели га или чули приликом извршења кривичног дела су били у могућности да га опишу и без најмање дилеме, њих најмање девет га је идентификовало, осам као Јоју Плавањца, а девети сведок као капетљна прве класе из Дубовика. Али и то са позиције Тужилаштва није спорно обзиром да сами окривљени потврђују своје присуство у време када је злочин извршен у школи „Петар Кочић“. Још једном наводим да нико, ама баш нико од непосредних сведока затвореника није видео и чуо ██████████ у време извршења кривичног дела у школи „Петар Кочић“. Сви ови сведоци су на свој начин описали своје виђење и доживљавање радњи које се косе са нормама Међународног права и одредбама Кривичног закона СРЈ, а које су почињене на несумњив начин што је у поступку несумњиво доказано, управо на начин како је то наведено у диспозитиву оптужнице. У појединим деловима исказа ових сведока постоје мања одступања, било међусобно, било у односу на исказе које су сведоци дали у фази истраге. Неки су изјавили да су прво убијени припадници групе „Јокс“; а затим ██████████, док су други навели обрнут след догађаја. Ако би свако од нас покушао да се присети неког важног догађаја из прошлости, попут рођења детета, сахране блиске особе, сви бисмо без потешкоћа схватили својих емоција и кључних дешавања. Али чак и тада имали бисмо озбиљних проблема око детаља, а прави проблем би настао тек када бисмо своја сећања покушали да упоредимо са сећањима других особа које су присуствовале истом догађају. Оно што желим да кажем је да немамо сви исту меморију, да немамо сви исту перцепцију догађаја и оно што је за једну особу упечатљиво, не мора оставити једнаке трагове у памћењу друге особе. Стога сматрамо да постојање неке егзистентности у исказима сведока нису од таквог значаја да могу утицати на њихову веродостојност, везано за одлучне чињенице и суд сведоцима оптужбе је поклатио и треба да поклати потпуну веру. Мале разлике у исказима не доводи у питање њихову поузданост, посебно имајући у виду да су били изложени немерљивом страху и стресу у време извршења овог кривичног дела. Дакле, у конкретном случају морамо узети у обзир и протек времена од двадесет и више година, интензитет и околности укупних дешавања, а посебно животну доб и емоционалну зрелост сваког сведока у инкриминисаном периоду. Такође суд мора да има на уму последице које овакав догађај, вишеструко убиство у условима безизлазности и очаја са статусом затвореника, о присуству ликвидацији других затвореника изазива у посттрауматском периоду жртви. У том случају жртва је у страшној дилеми, да ли овакву страхоту треба да покуша да заборави и прећути или покуша да је протоком времена потисне, или да се обрати надлежним органима. Сведоци оптужбе су скупили храбрости и одлучили да овај страховити злочин без обзира на последице које могу имати у средини, пријаве надлежним органима. На овај начин они су те страхоте поново преживљавали, што се могло видети на претресу приликом сведочења ових људи. До мањих непеклапања у исказима отпада и теорија о усаглашеном наступу сведока који наводно желе издејствовати неправедну осуду оптуженог, чињеница да искази сведока негде, не у великој мери, делимично одступају један од другог, потврђују да они говоре истину без икаквог претходног плана и договора и свако према свом сећању и својој перцепцији и

својој интелектуалној способности. Посебну пажњу посветио сам и чињеници да је већи број сведока потврдио да је чуо јауке и самртни ропот жртава, пошто је Јоја Плавањац уз Наранчићеву помоћ пуцао у припаднике такозване групе „Јокс“ и [REDACTED], дакле након тога је неко дошао и „оверио“ ове жртве, односно чули су се пуцњи, а потом су јауци престали. Из више изјава сведока који су били на лицу места, може се закључити да је овај догађај без обзира што има другачијих изјава сведока, одиграо пр доласка војне полиције. Посебно су упечатљиве изјаве [REDACTED] који је чуо „иди сада га докрајчи“ и глас [REDACTED] који је корио Наранчића рекавши му: „Шта си урадио, Наранчићу, зашто си му дозволио?“. [REDACTED] који је рекао, који је чуо, „иди ово докрајчи“, након чега су се чули додатни пуцњи, два, три, он тврди након доласка војне полиције. [REDACTED] је чуо јауке и позив за доктора, а потом „сад ћу вам ја дати спас“. И пуцње, два, три, [REDACTED] је чуо, „уби овога, овај је још жив“, [REDACTED] је чуо, „дајте доктора“, а потом још два пуцња. Изјава сведока „иди сада и докрајчи“ произилази управо да је исто лице, односно Јоја Плавањац докрајчио најмање једног или двојицу људи. Злочин завршава управо она особа која је нешто започела. Тужилаштво је веру поклонило сведоку [REDACTED] који је чуо Наранчића који је рекао: „Шта уради, Јоја“, као и посмртне ропце двојице цивила из групе „Јокс“ и потом и његове речи: „Иди сада докрајчи“. [REDACTED] изјава је у складу са свим иаведеним сведочењима лица која су била заробљена у Основној школи „Петар Кочић“ у критично време и на критичном месту.

Одбрана је током главног претреса настојала оспоравати веродостојност исказа сведока оптужбе кроз унакрсно испитивање, указујући на међусобна одступања и некезистентности. Сматрамо да одбрана ничим није успела да умањи или обезвреди доказну снагу сведочења и материјалних доказа које је извело Тужилаштво за ратне злочине Републике Србије. Искази сведока одбране базирани су искључиво на властитим закључцима, претпоставкама и предрасудама и стога нити могу да буду релевантни, нити на било који начин да доведу у сумњу исказе сведока оптужбе. Већина њих нема ни непосредних а они који имају посредна сазнања о догађају, нису могли да наведу одакле им таква сазнања. Нико од њих у инкриминисаном периоду није био присутан на лицу места. Они чак нису могли да објасне ни какве су конкретно приче чули, осим што су неуверљиво покушавали да дају алиби окривљеном упадајући све дубље у нелогичности па чак у неким случајевима и потврђујући наводе оптужбе.

Одбране оптужених се своде на следеће тврдње: да окривљени нису починили кривично дело за које се терете, иако су били на месту и у време извршења тамо, а Јоја Плавањац наоружан управо оном врстом оружја из кога је, према наводима вештака и изјавама сведока, извршен овај злочин. Сведоци који су у поновљеном суђењу изнели своја наводна сазнања о учешћу [REDACTED] о овом злочину заједничко је једино да нико од сведока пред којима је наводно [REDACTED] тврдио да је починио убиства, није жив или не може да потврди такве тврдње. На пример, возач у случају сведока [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]. Нико од присутних на аутобуској станици у случају [REDACTED]. Супруг [REDACTED] такође је преминуо па не може да потврди њену причу [REDACTED] [REDACTED] који је такође по излагању сведока не може да то понови, командир, како кажу је он био и извор је непознати Муслиман и окривљени Наранчић су извори сведока [REDACTED]. Брат [REDACTED] такође је преминуо па не може да потврди наводе сведока. Отац сведока [REDACTED] коме се поверио [REDACTED] такође није међу живима па не може да потврди наводе сведока.

Обележје ових сведочења је да личе на лош сценарио нискобуџетског, криминалистичког филма који је кратак, траје само осандесет минута па је заплет једноставан а крај од почетка познат. Сведок на станици чека родбину, среће [REDACTED] после двадесет година а овај му каже: „Ја сам побио невинне људе“. Причају два човека на гробљу, баш тада наилази сведок и чује [REDACTED], „Ја сам побио невинне људе“. Или [REDACTED] пије кафу са сведокињом и каже: „Сада ћу вам открити једну тајну“. Ово што сам навео је лош сценарио инструираних и некредибилних сведока, а реалност је сасвим другачија. Ниједан сведок, чак ни инспектор за сузбијање криминалитета коме је то била обавеза и посао, који је тиме што није пријавио начинио кривично дело, није пријавио надлежним органима Републике Србије своја сазнања. Њихова накнадна памет, њихова накнадна сећања су само у функцији давања лажног алибија окривљеном Јоји Плавањцу.

Ниједан сведок, а замислите да их је свих седам изнело своја сазнања на суђењу Јоји Плавањцу у БиХ, није се јавио да своја наводна сазнања саопшти босанским надлежним органима и тако помогне Јоји Плавањцу. Више је него очигледно је да су ова сведочења организована само за ово суђење у овом тренутку, али са лошом режијом и још лошијим актерима.

Мислим да о [REDACTED], иако по нама нема никакве везе са овим злочиним, па самим тим ни овим предметом, ипак треба рећи нешто више. За Тужилаштво је најважније да нико од заробљених сведока није видео на месту извршења у критично време [REDACTED], а после убиства мајке окривљеноги Јоје Плавањаца, евакуисана је цела породица убице његове мајке [REDACTED], из страха да им Јоја а не [REDACTED] не учини нешто лоше. Такође, никакав поступак никада није вођен, те се никада није утврдило да је евентуално неко други осим Јоје Плавањаца и Здравка Наранчића учинио ово недело. [REDACTED] име се први пут помиње тек након његове смрти.

Посебно неуверљивом одбрану чини податак који су окривљени изнели, да су они, док је [REDACTED] убијао у два наврата заробљенике, прегледали евиденцију у свескама у другој просторији. Свако разуман би приликом пуцњаве која се дешава само пар метара од њих, изашао да види шта се дешава и ако се не саглашава са злочиним, спречио би да се тај злочин догоди, да се догоди бар онај други. Међутим, [REDACTED] је у овој причи измишљен лик који је једноставно додат на реалан догађај у коме су учествовали други актери: Јоја Плавањац и Здравко Наранчић. Њихова одбрана је усаглашена и унапред договорена, исконструисана и окривљени су једине особе које су наводно видели [REDACTED] у школи. Таква закључак заснива се, пре свега, на јасном опису и вербалном обележавању окривљених од стране сведока, који се поклапају са свим такозваним- посредним сазнањима других сведока који нису били на лицу места у критичном периоду, као и са и анализом осталих доказа, подударанем имена присутних сведока из исказа других сведока, надимака, изгледа, неких специфичних обележја на месту и у време извршења кривичног дела, као и јасно описаних радњи извршења.

По питању неусаглашености датума наведених у изводима из матичне књиге умрлих и датума смрти наведених у оптужници, Сведок [REDACTED] је недвосмислено објаснио да датум и решења судова могу бити резултат запажања или процене родбине која је пријављивала своје ближње као нестале, па да су често то временске ситуације када су чули да су убијени или су их последњи пут видели.

Тужилаштво стога сматра да је ван сваке разумне сумње доказало да су оптужени, користећи ратне околности и свој тадашњи положај, грубо прекршили

правила међународног права и понашајући се потпуно безобзирно, примењујући силу и претњу: Јоја Плавањац лишио је живота, а Здравко Наранчић му је у томе помогао, цивиле [REDACTED]

[REDACTED], знајући да су цивили и припадница бошњачког народа, да су потпуно беспомоћни и да нема никаквог изгледа да им се одупру, чиме су својим радњама остварили сва битна обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1. КЗ СРЈ у вези са чланом 24.

Умишљај:

Урачунљивост Јоје Плавањаца и Здравка Наранчића није доведена у питање. Окривљени су били свесни свог дела и хтели су његово извршење, које стаје воље и свести чини облик виности - директни умишљај. Потреба за вештачењем урачуљивости у поновном суђењу Јоје Плавањаца, два-три дана после убиства мајке, а који негира дело, доводи до разумног питања: шта би вештак медицинске струке утврдио? Да је Јоја Плавањац био неуралчуљив у моменту извршења кривичног дела за које се терети, које по његовим наводима није он учинио и негира га, већ његов отац Лазо Плавањац. Дакле, резултат који би ишао на руку одбрани је потпуно ирелевантан, обзиром да ако како одбрана тврди, он то није учинио, потпуно је апсурдна његова евентуална неурачуљивост. Зато сматрамо у Тужилаштву за ратне злочоине да је исправна одлука првостепеног суда после брижљивог разматрања, по налогу Апелационог суда, којом је одбијен предлог одбране за вештачењем.

Блажи закон

На конкретни случај примењују се одредбе КЗ СРЈ, а не одредбе КЗ СФРЈ, односно Основног Кривичног Закона и Кривичног законика, што је условљено одредбом закона која обавезује да се на конкретни случај има применити најблажи закон рачунајући време од његовог извршења до доношења пресуде.

Олакшавајуће и отежавајуће околности

Што се тиче околности које утичу на висину казне, мишљења сам да на страни оптужених Јоје Плавањаца и Здравка Наранчића нема олакшавајућих околности.

Отежавајућа околност по нама, покушај је да се један обичан човек, [REDACTED], који није у стању да се брани обзиром да је мртав, означи као лице одговорно за извршење овог кривичног дела. Жеља обојице да окриве [REDACTED] за ово недело, чини ми се посебно специфичним, неморалним, поготово имајући у виду да је он и отац првоокривљеног.

Држање окривљеног после учињеног кривичног дела

Да је Здравко Наранчић имао другачију стратегију одбране, обзиром на исказе сведока, и да је рекао истину овом суду о томе ко је и како је извршено ово кривично дело, могло би се говорити о олакшавајућим околностима који се могу везати за Наранчића. Прихватајући неистину као стратегију своје одбране, иако се окривљени може бранити на начин за који мисли да је најповољнији по њега, он и даље помаже, сада у прикривању овог злочина, окривљеном Јоји Плавањацу, окривљујући [REDACTED]

██████████ за извршење овог кривичног дела. Тиме је његово држање после учињеног кривичног дела за њега представља, по нашој оцени, отежавајућу околност.

Јачина угрожавања и повреде заштићеног добра: У конкретном случају се ради о кривичном делу које по самој својој природи представља једно од најтежих дела и то како у оквиру домаћег, тако и међународног права, што се не може кумулативно ценити и као отежавајућа околност. Међутим, мора се истаћи да су радње оптуженог биле усмерене на повреду интегритета и личног достојанства, што представља нарочито увредљиво и понижавајуће поступање наспрам жртава приликом извршења кривичног дела.

Околности кривичног дела: Оптужени Јоја Плавањац и војни полицајац, стражар у затвору у школи „Петар Кочић“, Здравко Наранчић су искористили ванредне, то јест ратне околности, искористили су потпуну беспомоћност својих жртава, њихову немогућност да им се супротставе на било који начин и извршили ово кривично дело. Кривично дело је почињено уз употребу и претњу ватреним оружјем.

Поштовани суде, једанаест људи је лишено живота у августу 1992.године у школи „Петар Кочић“ од стране Јоје Плавањца, уз помагање Здравка Наранчића. Жртве, посебно припадници такозване групе ЈОКС су били млади људи од којих су неки од њих стекли тек законско пунолетство, а прилику да мирно живе са својим члановима породице, одузели су породицама ██████████. Зато породице жртава и ми у Тужилаштву, саосећајући се са њима, очекујемо да правда буде задовољена а окривљени буду оглашени кривим.

Тражимо од судског већа да им изрекне затворске казне од 20 година за Јоју Плавањца, односно 8 година за Здравка Наранчића.

Хвала.

Председник већа: Бранилац оптуженог Јоје Плавањца, адвокат Александар Ивковић.

Бранилац оптуженог Јоје Плавањца, адвокат Александар Ивковић, у завршној речи изјави:

Адвокат Александар Ивковић: Поштовани суде, ја ћу одмах на почетку завршне речи да кажем да се не бих понављао, да остајем у свему при завршној речи која је прошла пут изнета и која је снимљена и транскриптована, имаје у транскриптима, тако да ћу покушати да избегнем непотребна понављања, али једноставно ћу само данас, поделио сам се и са колегама који нису имали прилике да износе своје завршне речи, који ће рећи нешто сигурно више од мене. Једноставно данас морам просто да се осврнем на неке чињенице и на неке наводе из завршне речи нашег колеге уваженог тужиоца.

Дакле, одбрана и даље сматра, ја као бранилац, да нема, да током поступка није потврђена основана сумња да је Јоја Плавањац извршио кривично дело које му је стављено на терет овом оптужницом и о томе сам већ и раније говорио у завршној речи, при којој сам, кажем, поново остао. Међутим, морам да кажем да је тужилац данас анализирајући исказе, како он каже „сведока оптужбе“, углавном износио, не

углавном, него износио искључиво исказе сведока оптужбе из поступка да кажемо претходног поступка то није била истрага која је вођена пред полицијским органима Босне и Херцеговине. Ниједном једином речју тужилац није поменуо оно што су сведоци рекли када су саслушавани током главног претреса путем видео конференцијске везе, па ћу и ја само напоменути неколико сведока који су рекли нешто друго, односно нешто што нису рекли пред органима Босне и Херцеговине јер их то тамо никада нико није ни питао.

Каже тужилац да сведок [REDACTED] тврди да се причало да је само Јојино име се помињало као могућег извршиоца овог злочина. Међутим, на главном претресу на питање одбране баш управо сведок [REDACTED] на питање браниоца каже: „Био је сигурно трећи човек у школи, не само Јоја и Здравко Наранчић, али ко је убио ове људе, то знају њих двојица, ја не могу гријешити душу“. То тужилац није ни поменуо, а то је овај сведок рекао на главном претресу. Такође, сведок [REDACTED] је рекао и то у полицији управо у овом исказу који тужилац углавном користи ове исказе, али име овог сведока тужилац не користи, односно не помиње, а он је рекао да су била, „да је чуо два гласа после пуцњаве, да ниједан од та два гласа није био Наранчићев и да један глас каже „Ниси то требао чинити“, а други каже „Јесам, ништа ми не могу“.

Такође, веома важан, можда и најважнији сведок Тужилаштва, али најважнији можда сведок, односно његов исказ за одбрану Јоје Плавањца је сведок Селимовић [REDACTED]. Каже, на главном претресу на питања одбране је рекао да је чуо један глас који каже „Шта уради, да сам знао не бих ни кренуо са тобом“, а други глас каже „Је л' ти жао, шта их жалиш“ и после тога иде псовка. И овде је тужилац помињући исказ у завршној речи [REDACTED] изнео нешто што нема у списима предмета. Дакле, тужилац је рекао следеће да је [REDACTED] рекао „Јоја шта уради, не бих ни полазио с тобом да сам знао“. Међутим, ако погледате шта је рекао овај сведок, тужилац је свесно убацио реч „Јоја“. Овај сведок није рекао „Јоја шта уради, не бих ни полазио с тобом да сам знао“, него је рекао само „Шта уради, не би ни полазио с тобом да сам знао“. Управо ову реченицу је изговорио Јоја, а нико се не обраћа Јоји. Тужилац је свесно убацио управо ову реч која потпуно мења смисао реченице и уопште мења смисао онога што је речено.

Такође и сведоци и [REDACTED] и [REDACTED] су такође на питање искључиво на питања одбране током главног претреса говорили да се касније пронео глас да је то урадио Лазо, причало се да је то урадио [REDACTED] исто онако као што су чули да се причало да је то урадио Јоја. Значи, то тужилац такође није ни поменуо да су они рекли, да су ова два сведока рекли да се пронео глас да је то урадио [REDACTED].

Морам поштовани суде да напоменем да сам стварно изненађем количином неких чињеница које је тужилац изнео у завршној речи, а које једноставно нису тачне и не могу бити тачне. Мислим да то није урађено чак ни омашком јер је једну чињеницу тужилац два пута поновио. Каже тужилац да је анализирајући исказе сведока одбране један од сведока рекао да се 20 година касније срео са [REDACTED] на аутобуској станици, па судија, [REDACTED] је умро '99. године. Он није могао да се 20 година касније сретне са било којим сведоком, шта више, овај сведок је кад је саслушаван током главног претреса овде пред овим већем рекао да је то било '95. године, дакле три године после критичног догађаја, наравно, када је [REDACTED] био жив. Дакле, једноставно није могуће да је неко, да тужилац у завршној речи каже да се [REDACTED], не карикирајући наводно исказ овог сведока, тужилац каже „срео се са неким после 20

година на аутобуској станици и баш тада 20 година касније је рекао за неки злочин који је починио“. Немогуће, [REDACTED] је умро '99. године, седам година после овог догађаја. Дакле, каже тужилац код сваког сведока кога је одбрана предложила и који је саслушаван овде, анализирајући њихове исказе каже тужилац „није нико од њих пријавио догађај надлежним органима“. Прво, морамо да се запитамо који су то надлежни органи. Ови људи су избегли из Босне '95. године, дошли у Србију, борили су се за свој, нису овде никога ни познавали, нису имали ни посао, ни имовину, ни ништа. Када су знали за нешто у разном животном потпуно могуће оправданим, логичним ситуацијама, они нису имали ни коме да пријаве. Одакле један обичан човек који није правник, није тужилац, није адвокат, није судија, није полицајац, може да зна или да ли уопште за неки злочин који му је неко рекао да се догодио пре три године у рату у другој држави у Босни и Херцеговини у коме Србија није учествовала да тај злочин треба да пријави надлежним органима, како каже тужилац. Шта је требала да ради сведокиња у чијој кући је [REDACTED] то рекао ујутру уз кафу, да оде у полицијску станицу у Иригу и да каже „добар дан, мени је [REDACTED] рекао да је пре три године учинио нешто у раду у Босни и Херцеговини“. Да ли је то реално очекивање и да ли је то животном могуће? Одбрана сматра да није.

Са друге стране, тужилац у завршној речи све време говори да ови сведоци се нису јавили да Јоји олакшају поступак који се водио у Босни и Херцеговини и да сведоци су преко Интернета сазнали и много раније су могли да сазнају о томе да се поступак води у Босни и Херцеговини. Међутим, ја морам да подсетим колегу тужиоца да се у Босни и Херцеговини није водио кривични поступак. Тамо је подигнута оптужница, заказано је неколико главних претреса и онда је предмет уступљен српском правосудју. У време када је полиција испитивала сведоке по одредбама Кривичног законика Босне и Херцеговине Јоја Плавањац није ни знао да се води против њега поступак. Нико није знао да се води поступак. То су биле радње које је радила полиција у Босни и Херцеговини и о томе се тада није писало ни на Интернету ни било где друго. Интернет и те друштвене мреже су о овом догађају почеле да говоре и да пишу тек када је кренуо главни претрес и када је потврђена оптужница пред овим судом у Републици Србији. Тек тада су сведоци и сазнали за то и наравно да су људи рекли Јоји, јавили се и рекли „е, ми нешто знамо о томе, када нас неко позове, ми ћемо доћи и посведочити о томе шта знамо“. Зашто су се тек сада јавили, зато што је суд тек сада прихватио тај предлог и позвао ове сведоке и онда су они дошли и свако од њих је у обичним животним ситуацијама које су потпуно оправдане и могуће испричао како су сазнали и шта им је покојни [REDACTED] тада рекао.

Са друге стране, ја морам да се запитам сведоци Тужилаштва који су такође имали сазнања, неки од њих су били и затвореници у тој истој школи, они су остали после рата неки од њих, већина да живе у Босни и Херцеговини. Чланови породица побијених људи, нико од њих, такође, није пријавио догађај ниједном надлежном органу. Ово је догађај, како је писао Интернет, али тек од 2012. године па на овамо, о коме се ћутало, злочин о коме се ћутало, па се тужилац није запитао како то да они чији су најближи побијени и који су остали да живе у тој земљи па ни они никоме нису пријавили догађај, а не сведоци који су избегли у Србију, повери им се неки њихов рођак и сад они треба да пријављују полицијској станици или било ком другом органу у Републици Србији. Свако нормалан и разуман би сматрао да се поступак свакако води, односно не поступак, него да надлежни органи раде свој посао тамо где се то догодило, а не у другој земљи десетак или петнаест година касније, односно три године касније када су од [REDACTED] то сазнали што им се [REDACTED] поверио.

Дакле, сматрамо да је тужилац на неколико места свесно изнео нешто чега нема у списима предмета, као она реч мало пре „Јоја шта уради“, а то није речено јер управо ту реченицу изговорио Јоја, није се обратио сигурно сам себи, а чак два пута је поновио да је [REDACTED] на станици после 20 година срео једног човека, што свакако је апсурдно и не може бити тачно. Такође, анализирајући исказе свих сведока оптужбе, тужилац каже да у њиховим исказима има мањих и незнатних одступања и посвећује одређену пажњу протеклу времена и могућности да одређено забораве. Ја морам да се запитам да ли су за Тужилаштво мања одступања када један сведок каже да се догађај десио у 09 или 10 сати ујутру, а остали кажу да је то било увече, а неки кажу да је било поподне. Да ли су мања одступања када неко каже да је све трајало 15 минута, а један од сведока каже да је прво трајало, да је укупно све трајало три сата, да је прво било два сата мучења, па тек онда се чула пуцњава. Да ли су мања одступања када један сведок каже да је одмах прво била рафална паљба, када други сведок каже да је било све појединачна паљба, а када трећи сведок каже да је било прво два сата мучења, па тек онда се чула паљба за коју није могао да се изјасни да ли је рафална или појединачна. Ми сматрамо да ово не могу бити никако мања одступања која се приписују и која се могу приписати протеклу времена и евентуалној жељи и подсвесној жељи ових сведока да забораве највећу могућу непријатност или лош догађај који им се у животу одиграо, већ се ради о веома значајним контрадикторностима које све чине да се исказима ових сведока не треба и не може поклонити вера.

Са друге стране, једини који су доследни су управо Јоја Плавањац и Здравко Наранчић. У њиховим исказима евентуално могу бити мала или чак никаква одступања али оваквих драстичних и великих контрадикторности сигурно нема зато што они говоре истину и ту истину смо, бар одбрана сматра, успели да докажемо преко сведока које смо предложили и које је суд саслушао током главног претреса.

Када говоримо о, када је тужилац заправо говорио о урачунљивости или неурачунљивости Јоје Плавањаца, управо ћу као бранилац и на ту опсервацију и завршне речи одговорити на следећи начин. Тужилац се у једном тренутку запитао и каже „када су се чули пуцњеви Јоја Плавањац је са Здравком Наранчићем разгледао неке спискове тамо где се налази [REDACTED]“ и пита се тужилац да ли би ико разуман тако реаговао, наставио да гледа те спискове и стаје у месту или би покушао да спречи. Па управо на ту околност је одбрана и предлагала да се обави вештачење да ли би ико разуман могао и да ли би ико разуман у таквој ситуацији када му је два дана раније мајка сахрањена да ли би ико разуман реаговао. Суд је тај предлог одбио. Дакле, ми сматрамо, оно што смо већ, односно ја сматрам као бранилац, колеге ће рећи још нешто о томе, да током овог поступка је оптужница у потпуности барем доведена у сумњу, а са друге стране посебно сматрам да смо путем ових сведока доказали да Јоја Плавањац није починио ово што му се ставља на терет овом оптужницом и предлажем суду да га ослободи од оптужбе. Хвала.

Председник већа: Добро. Бранилац адвокат Александар Лазаревић.

Бранилац оптуженог Јоје Плавањаца, адвокат Александар Лазаревић, у завршној речи изјави:

Адвокат Александар Лазаревић: Хвала најлепше часни суде. Као што је колега Ивковић рекао ми смо се договорили да ће он говорити углавном о

чињеничним стварима и о једној, да кажем, анализи доказа који су изведени. Искрено речено, ја сад у овом предмету први пут држим завршну реч, сада сам имао прилике да чујем поновљену тужиочеву завршну реч коју је детаљно анализирао, ја свакао то нећу радити. Пред Вама је спис, пред вама су докази, Ви ћете их анализирати. Колега Вам је рекао наше становиште. Има неких ствари које су у међувремену у односу на претходно суђење се догодиле, тако да мислим да ћу укратко само се осврнути на то без икакве жеље да кажем да понављам оно што је колега Ивковић рекао. У сваком случају у целости сте придружујем ономе што је колега Ивковић рекао.

Прва ствар коју сам ја хтео у завршној речи јесте једна оцена коју на крају суд треба да да. Да ли је овакав поступак, овај поступак који је вођен до сада и који ће резултирати у доношењу пресуде како судско веће буде сматрало да треба да донесе, био фундаментално правичан према Плавањцу и према Наранчићу. Ја говорим за обојицу. Ово су специфични предмети, овај предмет као и неки други по томе што су то предмети које је водило једно правосуђе у једној држави по одређеним правилима. Затим је оптужницу коју је у неком тренутку подигло и потврдило и упутило у потпуно другим систем у другу државу и у друго правосуђе и постоје одређена законска решења која је наша држава донела. Та законска решења су таква каква су. Ми можемо да сматрамо да су она добра или нису или можда да их треба мењати али у сваком случају суд примењује она правила и оне законе који су на снази у тренутку када се суди и никакве друге не може. Али са друге стране када се ради о појединачним одлукама, одлукама којима се руководи поступком, када се ради о одлукама које су, да кажем, дневна ствар у оваквим предметима суд примењује право на начин који би морао да буде технички и правно фер према оном лицу против кога се води поступак. Не уопште овим не умањујући наравно и право жртава на истину и на правду коју очекују на крају крајева од суда.

Ми смо већ говорили о томе да се један велики корпус доказа из Босне и Херцеговине нашао у предмету овог суда и они су у претходној пресуди нашли своје место и они су били цењени као докази пред овим судом и као такви углавном прихваћени. Ја сам већ о томе говорио овде у току поступка, али да велики број доказа који се узима у Босни и Херцеговини током вођења истраге. Прва ствар о овоме што је колега Ивковић већ рекао, истрага се води тајно у Босни. Значи за разлику од много ситуација овде где се човек, покрене се истрага, он се ухапси и онда се кроз медије обавести да се води истрага, да је покренуто, да се саслушава. У Босни се то не ради. У Босни се не воде јавне истраге, посебно не у предметима ратних злочина. Прикупљају се подаци, ако долази до хапшења неког од осумњичених, то се дешава само два или три дана пре него што је оптужница већ, кажем, написана и предаје се суду. Нема тамо седења у притвору, па ћемо видети шта ће истрага да каже. Другачија су правила. Докази који се прикупљају током поступка у Босни не улазе аутоматски у корпус доказа. Они се као такви, оно што Тужилаштво прикупи путем непосредних саслушања сведока, било путем да кажем података изјава које добија од одговарајућих служби, спакује у један предмет и то се предаје судији за претходни поступак заједно са оптужницом, са захтевом да оптужница буде потврђена. Након тога ако је оптужница потврђена комплетан тај доказни спис се враћа тужиоцу. Оно што судеће веће добија је гола оптужница, без иједног јединог папира. Посао тужиоца је да те доказе и те изјаве ако испуњавају одговарајуће услове кроз сведоке или на крају ако сведоци нису у могућности да дођу или су преминули или остало, онда уз одређене резерве може приложити, али они нису докази који су део судског списка и то је то у Босни. Овде код нас то није тако. Између та два система практично долазимо до тога да нешто што у

Босни није примењљиво, примењиваће се у Србији, да оно што чак и по нашим законима не би могло да буде примењљиво, односно да се користе изјаве које су дате, које су прикупљене од стране неких органа који нису Тужилаштво и ништа, буду прихватљиви овде. Практично у оваквим поступцима све је прихватљиво и оно што можда не би било прихватљиво тамо и оно што можда не би било прихватљиво овде све је дозвољено јер се налазимо у неком правном лимбу оваквог отприлике предмета. И тако да практично све оно што су скупили тамо органи у Босни сада се користи против после, јер то су докази, не говоримо искључиво наравно о доказима које је прикупила страна тужилачка, без наше могућности. Само један пример, када је СИПА саслушавала сведоке, када је АИД саслушавао сведоке, када тужилаштво саслушава сведоке у Босни и Херцеговини бранилац не присуствује. Нема право да присуствује. Он и не зна да се то води. Овде код нас није тако. Овде браниоци активно учествују у саслушањима у предметма. Овде ни Јоја Плавањац, ни Наранчић нису имали браниоце који су присуствовали узимању тих изјава, нису имали браниоце који су могли да постављају питања, нису имали браниоце који су пред СИП-ом или пред АИД-ом или пред Тужилаштом па да кажу „сачекајте, ја вам предочавам ово, ја вас питам ово, ја оспоравам ово што ви кажете“, а то је ушло као доказ овде у предмету. При томе ми накнадно не можемо то кориговати, то су већ докази који су ушли, они су већ били предочени судском већу, тако да сумирам да не дужим превише око овога. При оцени да ли ће ово суђење бити са правног становиштва фер и да ли ће бити као такво третирано ми морамо ове ствари да узмемо у обзир. Дакле, изјаве сведока који нису дошли, изјаве сведока који се нису појавили овде пред судом било непосредно, било путем видеолинка, њихове изјаве не могу бити доказ, ако нису подложне испитивању од стране страна у поступку. При томе када кажем „страна“ не мислим наравно само на нас одбрану која би то оспоравала, већ и тужиоца. Дакле, мора се омогућити страни да, то је на крају начело непосредности, то је на крају начело онога да ми имамо право да сведоке који у неким својим изјавама на било који начин терете неког од оптужених испитамо, да оспоримо, ако нам то право није омогућено такво суђење не може бити фер према оптуженом.

Следеће о чему сам хтео да кажем је питање правне квалификације. И наравно, суд није везан правном квалификацијом, суд може да одлучи наравно и да ово што колега Векарић каже да то није тако. Ја то кажем исто овде. Ми читамо исте законе, ми читамо исте конвенције, ми читамо исте додатне протоколе. Ја сам пажљиво слушао шта говори колега Векарић у вези са тим, то је, да кажем, једна мало старија пракса, то су „Купрешкићи“, то је „Гадић“, то је ово, оно, од тих првих предмета, то су ти први предмети у Хашком трибуналу. Многе ствари су се, да кажем, промениле, пракса је мало еволуирала, а нисмо ни ми једини, да кажем, овде на свету који суде ратне злочине и који судимо предмете који су се у Босни дешавали. И у једном од поднесака ми смо врло детаљно, да кажем, стављали, односно када смо писали прошлу жалбу ставили смо детаљно и неке одлуке које пракса Суда БиХ изнедрила и које говоре о томе да ли се овде може дати. Слажем се, Женевске конвенције нам дају одређена упутства, оне дају одређене, да кажем, смернице како ћемо ми одлучивати, ми, не ми, суд наравно, како ћемо ми гледати на то да ли је, како ћемо иницијално направити разлику између ратног заробљеника и цивила, односно између борца који након заробљавања постаје ратни заробљеник, па су дата разна упутства, те да ли је носио униформу, те да ли припада, те да ли ово. Видите, Босна је у тренутку када рат избија, ми говоримо о '92. години, исто као и Србија имала одређене законе који су важили у то време, који се ни по чему нису разликовали од наших. Након што би неко одслужио војни рок, он је био преведен у резервни састав и постао би припадник територијалне

одбране. То је важило за сваког одраслог мушкарца који је завршио војни рок и који је након што је одслужио војни рок дошао у Министарство одбране у одсек на његовој општини где би добио ратни распоред и где би био преведен у резервни састав, био би обавештен која је његова јединица, где треба да се јави у случају мобилизације, добио би неку опрему и то би било то. Тако је било овде, тако је било и у Босни. Значи сви мушкарци који су били у том, да кажем, војном добу су били припадници територијалне одбране. Чињеница да се '92. године поцепала територијална одбрана Босне и Херцеговине на две, па и на три у ствари, јер као што сам слушао колегу Векарић три стране су ратовале у Босни, али да кажем то су већ техникалије, две територијалне одбране су иницијално ратовале једна против друге. То по чему ћемо ми процењивати да ли је неко био борац или није је врло једноставно. Заправо, шта се дешава тамо? Велики број људи у рату у Босни учествује са личним наоружањем, са пиштољем који имају дозволу, са ловачким пушкама, са делимичном опремом војном униформом или без једног јединог комада. Нажалост, врло је лепо кад читате ви Женевске конвенције и када се те ствари, да кажем, врло јасно и лепо напишу и разлажу, али када дођемо на практичну примену тога ствари уопште нису тако једноставне. У многим предметима у којима сам и ја поступао и пред Трибуналом у Хагу и пред Судом у Босни и Херцеговини, имали сте много много лица која су рекла „да, био сам припадник Армије БиХ али никад нисам добио униформу. Били смо танки са униформама, али ја сам био припадник Армије БиХ“. Чињеница да нису имали униформу ништа не мења на ствари да ли је неко био борац или не. Од другог сам опет чуо „знате на почетку било је лоше са оружјем, па смо ми у браварским радионицама правили од цеви бацаче на којима сам ја, да кажем, ратовао, користио сам их у рату“. То оружје не постоји нигде, нећете га стандардизовати, то није ни АК-47, то није ни Ф-16, то није ништа, то је цев из које се избацују гранате, али итекако оружје. Непостојање униформног оружја апсолутно ни на који начин. Оно о чему ми овде говоримо је следеће, о томе постоје докази у овоме предмету.

Група „ЈОКС“, имамо једног сведока који је представља као једну групу младића који су се дружили, заједно шетали и правили журке и проводили се и у једном тренутку та група младића доноси следећу одлуку. Знате, тужилац каже да оду са места које за њих није безбедно на место које је за њих безбедно. Одлука коју они доносе је заправо друга. Ми идемо на територију коју држи Армија БиХ да би се придружили тој Армији, неки од њих носе оружје. О томе да ли су то борци најбоље говори само једна ствар. Они су кренули, намера њихова је да пређу на територију придруже се Армији БиХ и то имамо у Женевским конвенцијама, цитирали смо у жалби те. Они имају оружје, у тренутку када наилазе на патролу Војске Републике Српске, која покушава да их спречи, долази до размене ватре. Цивили немају право у рату да носе оружје и немају право да пуцају на војску. Према томе то је једини заправо критеријум кога ми треба овде да се држимо када разлажемо да ли се ради о цивилним лицима или се ради о војницима. Да ли имају оружје? Чак не морају ни сви да имају, и ако немају ако се придруже једној групи која има оружје, самим тим постају део те групе, ако је њихов циљ да се придруже Армији Босне и Херцеговине, а они немају избора на крају. Дајте да будемо поштени, шта значи „прећи у безбедност“? Ви не можете као младић од 30 или 25 или 27 година да дођете на територију под контролом Армије БиХ и да кажете ја сам сад цивил. Не. Ти си мобилисан истог часа у Армију БиХ, ти врло добро знаш да ако пређеш ту територију да ти постајеш припадник Армије БиХ, на то пристајеш и предузимаш радње да би то урадио. Према томе у том тренутку није извршена тријажа. Ја не знам сад да ли колега икада практично, мислим шта значи извршити тријажу. Да ли неко уопште зна како изгледа

вршење тријаже, јер вршење тријаже се дешава тако што се од једне групе која је заробљена или опкољена или на било који начин да кажем онеспособљена за борбу, одвајају лица која су испод доба за борбу, значи млађи од 16 година и лица која су старија од 65 година. То је тријажа. Одвајају се жене, одвајају се деца. То значи иницијално тријажу. Након те тријаже они који преостану, који су у униформама, нису у униформама, који су у војном добу разоружавају се, одузимају им се лична документа и прослеђују се даље на обраду органима безбедности бригаде, а коначну одлуку о томе да ли ће неко лице добити статус заробљеника или не, ратног заробљеника, доноси по свим правилима, као што смо цитирали, надлежни суд, у конкретном случају војни суд. Према томе, то што тријажа овде није извршена, није имала ни на чему да се изврши тријажа, је та група управо таква каква је била, је опкољена и након краће борбе, неки кажу био је неко рањен, други кажу није био нико рањен али дефинитивно имамо доказа о томе да је постојала борба и размена ватре између те две групе. Према томе ја морам ово поново да кажем, није уопште свеједно, ово овде је суд који одлучује о стварима, а то су врло важне ствари, то су елементи кривичног дела који разликују једно од другог. Није свеједно. И заправо једино што је у овом предмету неспорно, то је да имамо једанаест мртвих лица и имена и презимена тих лица. То је једино што је у овом тренутку неспорно. Колега је, наравно, врло детаљно о томе говорио шта су рекли, и о тим разликама у својим исказима и једино што је неспорно је да су најмање ако их уопште има детаља у једној изјави коју су давали и након тога у сведочењу пред овим судом, било у изјавама Наранчића и Јоје Плавањца и у ситуацији у којој потоји огромна разлика, огромне разлике у сведочењима и у изјавма између истих сведока, где постоје, да кажем, потпуне разлике у погледу времена, у погледу редоследа, у погледу догађаја, у погледу броја лица, у погледу тога. Има један принцип који је, да кажем, помоћ суду, а он се зове *in dubio pro reo*, ако не можемо са поузданошћу утврдити како се нешто догодило то онда мора бити тумачено у корист оптуженог. Значи у том смислу ја ћу се позвати на принцип *in dubio pro reo* и сматрати да у овој ситуацији ми нисмо једноставно, односно суд треба да примени тај принцип управо у овој ситуацији јер постоји веома велика контрадикторност између онога што сведоци оптужбе говоре, чак и у редоследу оног како је то постављено у оптужници јавног тужиоца.

И на крају ћу само јако кратко да кажем нешто у вези сведока који су дошли након укидања прве пресуде и које су довели овде.

Тужилац је, кажем, мало саркастично рекао да то звучи као лоше режирана позоришна представа. Да ли је то баш прави, кад кажем прави термин којим се користи за саслушање неког сведока, да ли то што сведоци нису пријавили [REDACTED] кад су од њега чули, да ли то значи да ти сведоци лажу, јер то из тога произилази. Да ли је реално '95. године, '95. године кад маса Срба из Босне бежи зато што их је Пети корпус притиснуо, зато што пада Грахово, зато што пада Гламоч, зато што се река избеглица и гомила убијених тамо који остају, не могу ни да их сахране, долази у Београд, да је то тренутак у коме неко размишља да је чуо од неког да је учинио злочин и да је убио људе, да је то тренутак да оде да пријави полицији. Па је л' то стварно треба очекивати од жене неке која је и сама побегла са том групом тада? Можете мислити колико је то тада могло њој да падне напамет да оде да пријави да је тамо неко, при томе неко кога она познаје урадио то. И друго шта су они то чули? Да је убио људе? То је рат у коме се људи убијају, нико од њих није чуо никакве детаље, нико није од њих чуо, нити је рекао да је то чуо, ни где се то десило, ни како се десило, ни да ли су то били заробљеници. Да ли су они то могли да знају? То су неке ствари које се једноставно

урежу у памћење људима. Да ли су они, да кажем, упамтили гомилу других ствари, каже колега тужилац, „и то се дешава на станици пуној људи, нико други није чуо“. Па је л' рекао ико од њих да је можда неко и чуо? Они не знају ни ко су ти људи око њих. Како сад ја могу да знам на аутобуској станици ако стојим и причам са неким и онда би тужилац рекао „а причали сте ви, како нико други...“, ја не знам ни ко су ти људи. То су неки несрећници који су управо тад стигли из крцатих аутобуса, бежећи главом без обзира да своје животе спасу. То сигурно није доказ да неко лаже, као ни то што нико није пријавио. Чак слушајући испитивање овог сведока који је, да кажем, био инспектор где је на крају крајева њему стављено у изглед да он кривично дело врши, да је то на неки начин требало да послужи као да га се застраши да он каже „зашто, они су признали“ чак и са ризиком. Ето, тај човек ако и зна да је то кривично дело, он је рекао „не, нисам пријавио“, то је искрен сведок, то није неискрен сведок. Он не зна ни да ли је то тачно или није, да се разумемо, он не говори о тачности, он је очевидац, он је био тамо, он не зна чак ни да ли је тачно то што му је ██████ рекао или није тачно. Он је рекао само оно што је у једном тренутку чуо и нико од њих нити је лагао, нити има разлога да посебно лаже јер многи од њих јесу познавали ██████████, познају и Јоју Плавањца. Да ли их то чини лажовом? Само по себи не. Да ли имају потребе јер и њима је такође овде када су дошли предочено од стране суда оно што се предочава сваком сведоку да су дужни да говоре истину и да је давање лажног исказа кривично дело. Свима је то предочено. Према томе зашто мислите да би неко од њих сад ризиковао да то говори ако планира да лаже.

И скратићу само ову завршну реч, да би ипак завршили у неко пристојно време. Последње што сам хтео да кажем јесте чињеница да је требало, по нашем мишљењу, извршити неуропсихијатријско вештачење из много разлога. Многе ствари су могле у том тренутку без обзира на протек времена и без обзира на све. Видите, овде је често од стране Тужилаштва помињано карактер Јоје Плавањца, да је он незгодног карактера, да је тежак. Који ми доказ за то имамо? То је ето поменуто можда овако. Да ли то постоји нешто што указује на карактер његов овакав или онакав кроз, не знам, претходну осуђиваност, па кроз неке прекршајне поступке, пријаве кривичне или било шта би указивало да је то тако. Да ли би вештак неуропсихијатар у најмању руку, а не мора уопште да говори о самом догађају, али кроз процену личности његове, кроз процену догађаја који су се пре тога десили, значи једног бесмисленог убиства његове мајке, сахране и свега што се у вези са тим дешавало, могао да да једну оцену у ком стању се он психичком налазио у таквом тренутку. Оставимо по страни сад догађаје који су се дешавали у самој школи. Да ли би нам то помогло можда да схватимо мало боље стање свести Јоје Плавањца, а у зависности наравно од одлуке суда то би могло и те како да буде релевантно.

И на крају крајева, када говоримо о околностима које су од значаја за доношење одлуке о тежини санкције и врсти санкције, ја морам то да поновим иако наравно пледирам за ослобађајући пресуду, као што је колега Ивковић већ и рекао. Ради се о следећем, све оно што Вам је колега тужилац изнео као неке отежавајуће околности, његово мишљење је да је те људе убио Јоја Плавањац и да то што се он овако брани треба да се цени као отежавајућа околност. Уопште, да кажем, не улазећи у ту врсту аргументације, његова одбрана је његова одбрана. Не можете неке одбрану каква год да је ценити као отежавајућу околност. То је супротно духу права, то је супротно ономе како закон прописује отежавајуће и олакшавајуће околности. Сама тежина дела диктира, не може се да кажем оне околности које представљају квалификаторне околности за неко кривично дело ценити и као отежавајуће јер су оне већ садржане у

бићу кривичног дела и самим тим већ су обухваћене кроз прописивање посебног минимума и максимума законодавца, тако да чињеница да Јоја Плавањац никад у животу није осуђиван ни за шта је дефинитивно олакшавајуће пред овим судом и пред сваким другим судом, тако да ја не схватам како можемо да говоримо о томе да нема никаквих ни олакшавајућих околности. Говорим о нечему што кажем можда супротно сад ономе што сам и рекао, ми тврдимо да је он недужан, али морам да се осврнем на оно што је рекао колега тужилац, чињеница да је ожењен, отац двоје деце, да има унучиће, да је породични човек, да никад у животу није одговарао ни за шта, ни за какво кривично дело, ни за какав прекршај, па то су свакако олакшавајуће околности. Не може се никако другачије на то гледати и посебно се не може рећи да их нема.

И тиме завршавам моју завршну реч. Остајем при предлогу који је изнео колега Ивковић, а то је да суд донесе ослобађајућу пресуду у овом поступку јер сматрамо да докази који су изведени не указују на то да на недвосмислен начин указују да је Плавањац починио кривично дело које му је стављено на терет. Хвала.

Председник већа: Бранилац оптуженог Јоје Плавањца, адвокат Павле Гмитровић.

Бранилац оптуженог Јоје Плавањца, адвокат Павле Гмитровић, у завршној речи изјави:

Адвокат Павле Гмитровић: Часни суде, ја се у свему придружујем завршним речима колеге Ивковића и колеге Лазаревића, не бих имао шта да додам, па исто предлажем ослобађајући пресуду у односу на мог клијента. Хвала.

Председник већа: Добро. Бранилац оптуженог Здравка Наранчића, адвокат Јасминка Кузовић.

Бранилац оптуженог Здравка Наранчића, адвокат Јасминка Кузовић, у завршној речи изјави:

Адвокат Јасминка Кузовић: Поштована председнице већа, поштовани чланови већа, поштовани тужиоце, уважене колеге и сви присутни. Нема ниједног доказа да је окривљени Наранчић извршио кривично дело које му се овом оптужницом ставља на терет. Кривично дело ратни злочин против цивилног становништва се по правилу врши са директним умишљајем, у неким случајевима довољан је и евентуални умишљај, али нема доказа код окривљеног Наранчића ни о постојању ни директног ни евентуалног умишљаја.

У оптужници Тужилаштва за ратне злочине се наводи да окривљени Наранчић откључава и отвара врата у основном војном затвору у просторијама Основне школе „Петар Кочић“ у којој су држани затворени цивили бошњачке националности. Међутим, окривљени Наранчић Здравко је објаснио да је затвор у коме су држани овај лица бошњачке националности да није, да за тај затвор нису постојала никаква правила, да се радило о импровизованом затвору и да је он пустио ██████ искључиво из разлога што је био у пратњи Јоје Плавањца који је тада био по чину капетан јер је окривљени Наранчић сматрао да се ради о њему надређеном лицу. Овде треба посебно имати у виду да се ради о ратним околностима, да је окривљени Наранчић био обичан

војни полицајац, стражар у импровизованом затвору и да није поседовао неко велико образовање, па ни војно. Тврдњу да се радило о импровизованом затвору и да нису постојала никаква правила, ни писани правилници, у свом исказу на главном претресу је потврдио и сведок [REDACTED] који је био командир једног вода војне полиције, иначе сведок предложен од стране Тужилаштва. Исте наводе је поновио и сведок [REDACTED]. Даље се у оптужници наводи да Наранчић откључава и отвара врата просторије у којој су држани затворени цивили бошњачке националности. Међутим, ови наводи из оптужнице су изведеним доказима током поступка у потпуности демантовани. Из свих изведених доказа произилази да заробљеници нису били у спорном периоду закључани, па из стога произилази да окривљени Наранчић није ни могао да откључава врата као што се оптужницом ставља на терет. Као пример ове тврдње наводим исказ сведока [REDACTED], дат на главном претресу дана 05.03.2019. године, на 31. страни транскрипта, када на питање председника већа, „ко није био закључан?“, одговара: „Па, заробљеници. Значи, ми смо били само затворени, али нисмо били закључани“. На питање председника већа, „а како Вам је познато да нисте били закључани?“, сведок [REDACTED] одговара: „Зато што смо неких двадесет минута имали ручак, врата нису била закључана. Сећам се да нису била закључана“. Затим на питање председника већа, „да ли су ове просторије у којима су се налазили притвореници биле отворене, односно нису биле акључане?“, сведок [REDACTED] одговара: „Па, преко дана нису, а навече вероватно да су се закључавале“. При томе треба имати у виду неспорну чињеницу да се спорни догађај десио у току дана. Такође, сведок [REDACTED] је на главном претресу изјавио на питање председника већа, „да ли су врата од просторија у којој сте се Ви налазили била закључана?“, сведок је изјавио да нису била закључана. Исте ове тврдње да унутрашње просторије нису биле закључаване, износи и сведок [REDACTED] који каже: „Кључеви од просторија су се налазили у брави, значи са вањске стране, пошто то није био баш прави затвор, пошто је нама било тако лакше да функционишемо“. Такође и сведок [REDACTED] је на главном претресу тврдио да су се просторије где су се налазили притвореници, да су се кључеви налазили у брави и да нису закључавали. Даље се у оптужници наводи да је окривљени Наранчић био свестан да ће окривљени Плавањац према овим цивилима извршити насиље укључујући убиства. Међутим, нема доказа за такве тврдње. Прво, у поступку није утврђено да је пуцао окривљени Јоја Плавањац, већ је окривљени Наранчић Здравко изјавио да је пуцао [REDACTED]. Окривљени Наранчић наводи да када је чуо пуцањ, да је почео да виче, „шта уради, шта урадите, излазите напоље“. Објаснио је да је [REDACTED] био сав избезумљен, разјарен и наоружан и да је покушао да га разоружа, он би убио и окривљеног Наранчића и све остале затворенике, а да он није могао да потражи помоћ пошто у затвору није било ни телефона, ни струје, ни било каквог другог средства комуникације. Такође, окривљени Наранчић је навео да је тога дана био једини стражар из њему непознатих разлога и без његове кривице, иако је обавеза била да у смени увек буду по два стражара. Саслушани сведок [REDACTED] који је био командир једног вода војне полиције, који је био предложен од стране Тужилаштва и у фази истраге који су водили органи Босне и Херцеговине и на главном претресу 17.09.2019. године изјавио је, цитирам. „Да су обавезно морала да буду по два стражара током смене“. Такође сведок [REDACTED] је на главном претресу одржаном 14.05.2019. године рекао да су током смене увек била два стражара и да је то била пракса због безбедносних разлога јер један човек када остане сам, као и због безбедности заробљеника, друго због личне безбедности, а трећа ствар, због одржавања везе са командом вода. Окривљени Јоја Плавањац је објаснио да када су чули први пуцањ, да Наранчић трчи, баца свеску и псује и говори: „Јоја, шта уради?“, објашњавајући да је то њему рекао Јоја јер је за њега

знао, са њим је разговарао за [REDACTED] и трчи до његовог оца. Сведок [REDACTED] је на главном претресу одржаном дана 05.03.2019. године изјавио да је окривљени Наранчић викао, „немој то радити“. Такође је изјавио да је сведок чуо галаму, да су се свађали и да окривљени Наранчић није дозволио да уђе у њихову просторију где су били затвореници. Исто то „шта уради“, чуо је и сведок [REDACTED]. Такође сведок [REDACTED] је чуо речи „шта уради“ и да је чуо да је неко опсовао мајку, тако да се исказ сведока [REDACTED] у потпуности поклапа са исказом окривљеног Јоје Плавањаца и окривљеног Наранчића.

Значи, из свега наведеног, произилази да окривљени Наранчић није кривично одговоран за дело које му се ставља на терет јер не произилази да је био свестан да ће се, како се наводи у оптужници, окривљени Плавањац Јоја према овим цивилима извршити насиље укључујући убиства, нити је имао вољу да учини дело. Такође из списка предмета не произилази да је учинио дело. Из извода из Књиге умрлих наведено је да је смрт наступила за [REDACTED] 29. јула 1992. године [REDACTED] 29. јула 1992., [REDACTED] 29. јула 1992.; [REDACTED] 29. јула 1992. године; [REDACTED] 29. јула 1992., [REDACTED] 01. јануара 1996. године. [REDACTED] је једино 14. јула 1992., [REDACTED] 15. августа 1992., [REDACTED] 01. јануара 1992., [REDACTED] 20. јула 1992. и [REDACTED] 01. јануара 1992., дакле не у време из оптужнице. Нико од саслушаних сведока оштећених нису могли да се изјасне, односно нису знали датум смрти, а нико од њих није оспорио датум смрти покојних који је наведен у Изводу из Матичне књиге умрлих. Вештаци се такође нису изјаснили о времену смрти. У току поступка сасоушан је сведок Тужилаштва [REDACTED], међутим, он није дао никакав валидан податак о датуму смрти. Опште је позната чињеница да се моменат, односно датум смрти утврђује изводом из матичне књиге умрлих. Такође, у медицинској документацији која се води у вези пронађених посмртних остатака се наводи да се врши обдукција мртвог тела [REDACTED] рођеног 29.08.1970. године и као узрок смрти се наводи на страни 485/90 наводе се стрелне ране грудног коша и десне надлактице, а онда се на страни 487/90 опет наводи да се врши обдукција мртвог тела [REDACTED], сада рођеног 29.08.1972. године и као узрок смрти се наводи – није установљен. Такође у односу на патолошко-анатомске дијагнозе наводи се на пример прелом доње вилице, а на другој страни – прелом десне надлактице. Значи, потпуно друге повреде.

Што се тиче статуса лица која су се налазила у притвору критичном приликом, окривљени Наранчић је изјавио да су била у питању војна лица. Из дописа Федералног министарства за питање бораца инвалида рата, Одсек за питање евиденције из области војне обавезе за подручје УСК Бихаћ, број 07/5-03-03/1-427-10/12 од 19.12.2012. године, утврђује се да је [REDACTED] био припадник оружаних снага од 15.04.1992. године до 22.04.1996. године; [REDACTED] да је био припадник оружаних снага Босне у периоду од 15.04.1992 до 14.07.1992. године; [REDACTED] да је био припадник оружаних снага Босне од 15.04.1992 до 22.04.1996. године и [REDACTED] да је био припадник оружаних снага Босне у периоду од 21.04.1992. до 22.04.1996. године, а како се наводи, који је нестао у месту Залин, 28.07.1992. године. Из дописа Федералног министарства за [REDACTED] и [REDACTED], се наводи да су били припадници оружаних снага и да су нестали на задатку 25.04., 1992. године у месту Залин. Такође сведоци [REDACTED] је на главном претресу изјавио да су сви ухапшени приликом борбених дејстава и да су били заробљени као припадници оружане стране у сукобу и да су имали неке униформе на себи. Сведок [REDACTED] је изјавио да су сви затвореници који су били ухапшени, били под наоружањем, војноспособни и да су

пружали отпор. Значи, не може се говорити о кривичном делу ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези члана 24 КЗ СРЈ.

Због свега горе наведеног, предлажем да се окривљеном Наранчић Здравку изрекне ослобађајућа пресуда.

Међутим, уколико суд ипак донесе осуђујућу пресуду, молим суд да окривљеног Наранчића ослободи од дужности накнаде трошкова кривичног поступка, обзиром да се ради о незапосленом лицу које живи са мајком у заједничком домаћинству која нема ни пензију и никаква социјална давања. Овом приликом суду прилажем доказе. Не знам, судија, да ли да дам оригинале или?

Председник већа: Доставите. То је требало да доставите раније, да бисмо извршили увид.

Адвокат Јасминка Кузовић: Ево, оригинале могу да Вам дам.

Председник већа: Ја кажем, ми у те доказе нисмо извршили увид.

Адвокат Јасминка Кузовић: Знате шта, окривљени је имао корону, он је задња два дана прибавио овај доказ.

Председник већа: Ценићемо то.

Адвокат Јасминка Кузовић: То је једини разлог. Он није могао због здравственог стања раније да ми то достави. Ја сам то њему раније рекла, међутим, он се у међувремену разболео од короне и једноставно није могао, да малтене устане из кревета. Значи, чим је сада мало устао, он је прибавио. Значи, ето, то је једини разлог. А може се проверити кроз медицинску документацију да је стварно био од короне болестан.

Председник већа: Добро.

Адвокат Јасминка Кузовић: Ето, то је све.

Председник већа:

Оптужени Јоја Плавањац: Поштовани суде, поштовани тужиоче за ратне злочине, поштовани браниоци, поштовани Наранчићу, ја желим поштовани суде овде да кажем, да остајем при мојим завршним речима од прошлог пута које сам изнео уз једну малу допуну. У целости се слажем са завршеним речима господина Ивковића као мог браниоца, господина Лазаревића као мог браниоца, господина адвоката Гмитровића, као мог браниоца. И овде желим само да поменем да сам у врло тешкој ситуацији, као човек, да се налазим на оптуженичкој клупи, четири године, непуне четири године, за оно што сигурно нисам урадио. То се да потврдити и са завршном речи, односно видети кроз мој цели ток живота. Ниједног тренутка ни по било ком основу нисам осуђиват, ни прекршајно, ни кривично. Из тог разлога се осећам врло бедно и сиромашно, што се налазим овде. Моје место није овде, заиста Вама то тврдим. Не знам да ли би овај суд могао да верује да мој покојни отац █████ сад жив и да он потврди да је он то урадио. Ја имам осећај да овај суд не би ни тог момента тада

прихватио, да је он то урадио, а не ја. Не знам који је интерес Здравка Наранчића као војног полицајца у врло, да кажем, сиромашном импровизованом затвору. То није затвор, из ових услова је лако да говоримо сви након тридесет година. Не дај боже никоме ко није прошао оно што смо ми прошли. Не може да нас разуме. Сви ми сматрамо да је постојало и ово и телефон и струја и све остало, купатило и тако даље. Грешимо. Значи, Здравко Наранчић у улози у којој је био тада, вероватно би и ја тако поступио, вероватно. Који је његов интерес, ја сада овде њега питам, јавно пред Вама, који сутра доносите пресуду. Каквог ће типа бити, ја не могу да кажем, или казна или ослобађајућа, то је на вама и пред вама. Али Здравка Наранчића питам као човека, из људских фактора, шта је разлог да он лаже против себе да би он био оптужен, а да бих ја био ослобођен? Значи, једини живи сведок је Здравко Наранчић и ја на жалост који се водим као првоокривљени. А рекла-казала, значи то је прича овде која је била. Посебно сам изненађен са завршном речи господина заменика тужиоца за ратне злочине Бруне Векарића, што каже да је ово све изрежирано, да би мој отац покојни био као окривљени, односно мртав човек због чега смо ми овде. Толико ме је то погодило.

И на крају свега тога, ја одговорно тврдим да нисам тај човек. Моја лична карта говори да нисам убица и да то нисам урадио и иза тога стојим пред богом. Хвала.

Председник већа: Добро.

Оптужени Здравко Наранчић: Поштоване судије, поштовани тужиоце, адвокати, сви остали присутни, сматрам да нисам крив. Јако ми је жао и тешко што се све то десило у тој школи. Што се тиче завршне речи, потпуно се слажем са мојом адвокатицом госпођом Јасминком Кузовић што је она изнела и то би било то.

Председник већа: Добро.

Оптужени Здравко Наранчић: Хвала.

Председник већа: Да ли има неко нешто да дода?

Обзиром да нема нико ништа да изјави, председник већа објављује – главни претрес је завршен.

Одлука ће бити објављена дана 14.06.2021. године у 13,30 часова, судница број 2 што је присутнима саопштено уместо позива.

Довршено у 15,10 часова.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА